Міністерство освіти і науки України
Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської військової обласної адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка
Кафедра дошкільної та початкової освіти

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

(методичні рекомендації щодо виконання і захисту кваліфікаційної роботи)

Рівень вищої освіти*:* другий (магістерський)
Галузь знань: Освіта
Спеціальність *:* А2 Дошкільна освіта
Освітня кваліфікація: магістр з дошкільної освіти
Форма навчання: денна (заочна)

Кременець 2025

УДК 378.091.33-027.22

Кваліфікаційна робота магістра: методичні рекомендації щодо виконання і захисту кваліфікаційної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності А2 Дошкільна освіта. Кременець: ВЦ КОГПА 2025. 82 с.

Упорядник: Бенера Валентина Єфремівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри дошкільної та початкової освіти.

Методичні рекомендації щодо виконання і захисту кваліфікаційних робіт призначені для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта містять опис послідовності етапів виконання структурних елементів роботи, вимоги до її оформлення та захисту.

Методичні рекомендації укладені на підставі Стандарту вищої освіти України (наказ Міністерства освіти і науки України № 572 від 29.04.2020 р.), вимог до кваліфікаційної роботи магістра; Положення про кваліфікаційні роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, затвердженого Вченою радою академії (протокол №1 від 29.08.2024 р.) та введеного в дію наказом ректора (наказ №125 від 29.08.2024 р.).

Рецензенти:

ГНІЗДІЛОВА ОЛЕНА АНАТОЛІЇВНА, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри дошкільної освіти (Полтавський національний педагогічний національний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава).

ПАНТЮК ТЕТЯНА ІГОРІВНА, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (м. Дрогобич, Україна).

Кваліфікаційна робота магістра: методичні рекомендації щодо виконання і захисту кваліфікаційної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за ОПП Дошкільна освіта, спеціальності А2 Дошкільна освіта затверджено на засіданні кафедри педагогіки, дошкільної та початкової освіти (протокол № 8 від 20 травня 2025 р.) та схвалено на засіданні Вченої ради (протокол № 6 від 13 червня 2025 р.).

№ з/п	ЗМІСТ	Стор.
	ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ	4
	ПРЕАМБУЛА	5
1.	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
2.	ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА	8
3.	КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ У РЕЗУЛЬТАТІ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА	10
4.	ВИБІР ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА	12
5.	РОЗПОДІЛ ФУНКЦІЙ КЕРІВНИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ І ЗДОБУВАЧА ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ	14
	Функції керівника кваліфікаційної роботи магістра	15
	Функції здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти	16
6.	ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА	17
7.	ЕТАПИ РОБОТИ З ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	19
8.	СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА	21
9.	ПЕРШІ СТОРІНКИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	22
10.	ВСТУП	23
	НАУКОВО-КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ	23
	Актуальність теми	24
	Об’єкт та предмет дослідження	24
	Мета наукового дослідження	25
	Завдання кваліфікаційної роботи магістра	25
	Гіпотеза дослідження	26
	Методи дослідження	27
	Опис наукової та практичної новизни дослідження	29
	База дослідження та опис вибірки	29
	Апробація результатів роботи	29
	Визначення структури й обсягу роботи	30
11.	ОСНОВНА ЧАСТИНА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА	30
12.	ПЕРШИЙ РОЗДІЛ	31
13.	ДРУГИЙРОЗДІЛ	34
14.	ТРЕТІЙ РОЗДІЛ	39
15.	ВИСНОВКИ	41
16.	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	42
17.	ДОДАТКИ	43
18.	ЗБИРАННЯ МАТЕРІАЛУ, ЙОГО ОБРОБКА ТА ВИКЛАДЕННЯ ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	44
19.	ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	45
20.	ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА	46
21.	ПІДГОТОВКА ВІДГУКУ ТА РЕЦЕНЗІЇ ДЛЯ ДОПУСКУДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	53
22.	ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА	55
23.	ПРОЦЕДУРА ПОПЕРЕДНЬОГО ЗАХИСТУ	57
24.	ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	58
25.	ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА	59
26.	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА	62
27.	ТИПОВІ ПОМИЛКИ У НАПИСАННІ ТА ОФОРМЛЕННІ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	65
28.	ІКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
29.	ДОДАТКИ	68
	Додаток А. Перелік документів, які подаються на розгляд ПЕК	69
	Додаток Б. Додаткові матеріали до кваліфікаційної роботи магістра	69
	Додаток В. Титульний аркуш	70
	Додаток Ґ. Подання голові ПЕК	71
	Додаток Д. Орієнтовний календарний графік роботи виконання кваліфікаційної роботи магістра	72
	Додаток Е1. План кваліфікаційної роботи магістра (три розділи)	75
	Додаток Е2. План кваліфікаційної роботи магістра (два розділи)	76
	Додаток Ж. Структура кваліфікаційної роботи магістра	77
	Додаток З. Про плагіат	79
	Додаток И. Критерії оцінювання захисту кваліфікаційної роботи магістра	81

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

ЗВО – заклад вищої освіти

ЗДО – заклад дошкільної освіти

ЕК – екзаменаційна комісія

КОГПА – Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

НДРЗ – науково-дослідна робота здобувачів

ОПП – освітньо-професійна програма

ПА – підсумкова атестація

ПЕК – підсумкова екзаменаційна комісія

СТАНДАРТ – Стандарт вищої освіти. Другий (магістерський рівень) вищої освіти. Галузь знань А Освіта, спеціальність А2 Дошкільна освіта.

ПРЕАМБУЛА. Кваліфікаційна робота магістра: методичні рекомендації щодо виконання і захисту кваліфікаційної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А2 Дошкільна освіта розроблені на підставі чинних нормативних документів (Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту», «Про внесення змін до деяких законів України про освіту щодо організації інклюзивного навчання»); Базового компоненту дошкільної освіти в Україні; розроблені у відповідності до вимог Стандарту вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта галузі знань 01 Освіта/Педагогіка для другого (магістерського) рівня вищої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 29 квітня 2020 року №572).

Методичні рекомендації укладені на підставі Положення про кваліфікаційні роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка (КОГПА), затвердженого Вченою радою Академії (протокол №1 від. 29.08.2024 р.) та введеного в дію наказом ректора (наказ №125 від 29.08.2024 р.).

Розроблені методичні рекомендації щодо підготовки, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи мають стати в нагоді здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою (ОПП) – Дошкільна освіта, спеціальності А2 Дошкільна освіта: допомогти здобувачам з'ясувати структуру роботи, вимоги до змісту кожної її складової, особливості організації теоретичного пошуку та експериментально-дослідницької діяльності, правила її оформлення і захисту.

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

У відповідності до Стандарту другого (магістерського) рівня вищої освіти (Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка. Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»), який затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України (№ 572 від 29.04.2020 р.), (далі – Стандарт) *атестація* здобувачів вищої освіти за ОПП здійснюється у формі *публічного захисту кваліфікаційної роботи магістра.*

Підготовка магістра педагогічної освіти здійснюється за ОПП Дошкільна освіта, спеціальністю А2 Дошкільна освіта і забезпечує сучасний рівень його кваліфікаційної підготовки. ОПП спрямована на формування особистості майбутнього фахівця, здатної творчо, на професійному рівні вирішувати освітні та виховні завдання в умовах формування і розвитку

української державності та національної системи освіти, сприяти виведенню її на рівень міжнародних критеріїв і стандартів.

З метою вироблення у магістрантів дослідницьких умінь, а також з метою узагальнення, систематизації, поглиблення знань із соціально-гуманітарних дисциплін і фахових предметів навчальним планом передбачено підготовку, написання та захист кожним магістрантом кваліфікаційної роботи за період навчання в магістратурі.

Здобуття освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти (лат. magister – «майстер», «вчитель») передбачає глибоке освоєння теоретичних аспектів напряму підготовки за ОПП – Дошкільна освіта, спеціальності А2 Дошкільна освіта та орієнтує здобувача на науково-дослідну діяльність.

Магістр – другий рівень вищої освіти особи, яка на основі рівня бакалавр/спеціаліст здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання професійних завдань та обов'язків (робіт) інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності, передбачених для первинних посад у певному виді діяльності.

Специфіка навчання в магістратурі полягає перш за все у тому, що воно вимагає продуманої організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти, яка забезпечує успішне оволодіння не тільки програмовим матеріалом, але й навичками творчої дослідницької діяльності. Поміж типових завдань діяльності магістра дошкільного фаху передбачено організацію ним власної науково-дослідної роботи.

Випускна кваліфікаційна робота є кінцевим результатом самостійної індивідуальної науково-дослідницької діяльності здобувача, комплексним науковим дослідженням, підсумком вивчення ним дисциплін, передбачених навчальними планами підготовки та проходження практики.

На засадах чинного Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня о*б'єктом вивчення та діяльності здобувачів* визначено: організацію дошкільної освіти, освітню і психолого-педагогічну інноватику, організацію і забезпечення освітнього процесу в закладі вищої освіти (ЗВО) з підготовки фахівців для системи дошкільної освіти.

Прогнозовано *цілі навчання* за ОПП – Дошкільна освіта, спеціальності А2 Дошкільна освіта: підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні завдання дошкільної освіти, що потребують досліджень та/або інновацій.

Мета виконання *кваліфікаційної роботи магістра* – визначення рівня підготовленості здобувача вищої освіти до розв'язання комплексу наукових і прикладних завдань відповідно до узагальненого об'єкта діяльності на основі

застосування системи теоретичних знань і практичних навичок, отриманих у процесі професійної підготовки.

Виконання *кваліфікаційної роботи магістра* спеціальності А2 Дошкільна освіта передбачає реалізацію низки завдань: прищепити здобувачам інтерес до наукового дослідження, поглибити й поширити теоретичні знання, опанувати вміння творчо застосовувати теоретичні знання з психолого-педагогічних дисциплін, критично оцінювати фахову літературу, самостійно здобувати дослідним шляхом нові педагогічні знання, вдосконалювати ними теорію та практику дошкільного виховання.

Обов'язковою умовою підготовки кваліфікаційної роботи є чітке уявлення здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти про сучасний рівень наукових досягнень у теорії та практиці дошкільної педагогіки та психології і перспективи розвитку педагогічної науки в цілому. На основі цих уявлень здобувачем повинні бути сформульовані власні педагогічні положення, дієздатність яких він має надалі перевірити в процесі дослідно-експериментальної роботи. Кваліфікаційна робота магістра повинна узагальнювати самостійний науковий пошук виконавця, а не повторювати чи констатувати загальновідомі істини.

Кваліфікаційна робота магістра та її захист має засвідчити науковість і актуальність теми; фундаментальність підготовки випускника, знання ним наукових джерел, володіння науковою термінологією; обізнаність в сучасних наукових дослідженнях; повноту і грамотність викладу змісту, ступінь самостійності наукових досліджень; якість володіння державною мовою; культуру усного мовлення; найкраще опановані навчальні дисципліни чи розділи; недостатньо засвоєні окремі розділи чи теми; причини недостатнього засвоєння матеріалу; уміння застосувати здобуті знання у професійній діяльності; культуру оформлення кваліфікаційної роботи та захисту її основних результатів.

За змістом і формою кваліфікаційна робота магістра дає підстави для судження про рівень спеціальної підготовки фахівця, про його педагогічну зрілість як педагога і дослідника.

Кваліфікаційна робота магістра, виконана на основі ґрунтовного теоретичного та експериментального дослідження, може слугувати основою для подальшої роботи над дисертацією на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD).

ІІ. ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

2.1. Згідно зі Стандартом вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю А2 Дошкільна освіта визначено *загальні вимоги до кваліфікаційної роботи*:

– Кваліфікаційна робота має передбачати розв'язання складної задачі або проблеми в сфері дошкільної освіти, що характеризується невизначеністю умов та вимог і передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій.

– У кваліфікаційній роботі не повинно бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації.

– Кваліфікаційна робота має бути розміщена на офіційному сайті або у репозитарії закладу вищої освіти.

2.2. Вимоги до кваліфікаційної роботи магістра визначаються рівнем та освітньою кваліфікацією магістр з дошкільної освіти, що присвоюється випускнику після успішного захисту роботи.

2.3. Здобувач, який навчається за магістерським освітньо-кваліфікаційним рівнем, повинен бути не тільки широко ерудованим, а й володіти методологією наукової творчості, сучасними технологіями і, насамперед, провідними науковими технологіями, методами збору, обробки і подання наукової інформації. Ці завдання і визначають вимоги до підготовки кваліфікаційної роботи магістра.

2.4. *Кваліфікаційна робота магістра* – це самостійна індивідуальна робота з елементами дослідництва та інновацій, яка є підсумком теоретичної та практичної підготовки в рамках нормативної та вибіркової складових ОПП підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

2.5. Кваліфікаційна робота магістра виявляє рівень підготовки фахівця, його наукову і творчу компетентність, уміння самостійно вести науковий пошук, вирішувати конкретні наукові завдання, що підтверджується публічним захистом роботи на засіданні Екзаменаційної комісії (далі – ЕК), на підставі якого ЕК визначає рівень теоретичної підготовки випускника та його готовність до самостійної роботи за фахом і приймає рішення про присвоєння кваліфікації.

2.6. Виконання і публічний захист кваліфікаційної роботи є завершальним етапом навчання за ОПП Дошкільна освіта та формою атестації здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня.

2.7. Назва кваліфікаційної роботи має бути стислою, відповідати освітній і науковій галузям, суті проблеми, що вирішується.

2.8. Метою кваліфікаційної роботи є проведення теоретичних та практичних досліджень, поглиблене осмислення професійної проблеми, розробка інноваційних пропозицій галузі Освіта, спеціальності А2 Дошкільна освіта, розв'язання складних завдань дошкільної освіти, що потребують досліджень та/або інновацій і заходів щодо їх впровадження.

2.9. Завдання кваліфікаційної роботи залежить від стратегії та завдань ОПП Дошкільна освіта, полягає у дослідженні об'єкта, науковому обґрунтуванні результатів дослідження та їх практичному використанні.

2.10. Практичне виконання кваліфікаційної роботи за спеціальністю А2 Дошкільна освіта проводиться у формі наукових досліджень в умовах професійної діяльності під науково-методичним супроводом науково-педагогічного працівника академії.

2.11. Наповнення кваліфікаційної роботи вміщує критичний аналіз літературних джерел та їх узагальнення, характеристику досліджених фактів, явищ і закономірностей та отриманих власних результатів досліджень. Висновки ґрунтуються на основі власних досліджень, викладаються чітко і лаконічно.

2.12. Результати наукових досліджень викладаються логічно та аргументовано. При цьому варто уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології. Кваліфікаційна робота може містити знаковий апарат (формули, графіки, діаграми, схеми, таблиці тощо).

2.13. Кваліфікаційна робота магістра виконується державною мовою (українською) з урахуванням орфографічних, пунктуаційних і стилістичних норм.

2.14. Наукову інформацію в ній необхідно викладати у повному обсязі, висвітлюючи одержані результати дослідження, з детальним описом методів дослідження. Інформація має бути висвітлена на фактичному матеріалі з обґрунтуванням новизни та практичного значення роботи.

2.15. Структура кваліфікаційної роботи магістра повинна містити титульну сторінку, зміст, вступ, основну частину (2-3 розділи), висновки до розділів, загальні висновки та список використаних джерел, додатки.

2.16. Обсяг основного змісту роботи – 60-70 сторінок комп'ютерного набору (без списку використаних джерел і додатків). Список використаних джерел – 60-80 одиниць.

2.17. Кваліфікаційну роботу магістра подають *до захисту* на випускову кафедру у вигляді спеціально підготовленого рукопису у зброшурованій термопалітурці з відповідним пакетом документів (Додатки А, Б).

2.18. Здобувачам, які успішно захистили кваліфікаційну роботу магістра

за спеціальністю А2 Дошкільна освіта, рішенням екзаменаційної комісії (ЕК) присуджується другий рівень вищої освіти – магістр за спеціальністю А2 Дошкільна освіта – та присвоюється освітня кваліфікація – магістр з дошкільної освіти.

2.19. Після захисту кваліфікаційна робота магістра подається відповідним актом передачі від завідувача кафедри на збереження у бібліотеку КОГПА, електронна версія роботи – у репозитарій академії. Після захисту кваліфікаційна робота магістра зберігається 5 років.

ІІІ. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ У РЕЗУЛЬТАТІ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

3.1. У результаті підготовки кваліфікаційної роботи здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю А2 Дошкільна освіта набувають низки компетентностей.

3.2. ***Інтегральна компетентність***: здатність компетентно розв'язувати складні задачі й проблеми в організації та моніторингу освітнього процесу в системі дошкільної освіти або в процесі навчання фахівців із дошкільної освіти в ЗВО, що передбачає проведення досліджень, та/або здійснення інновацій у ситуаціях, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

3.3. ***Загальні компетентності*:**

КЗ-1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

КЗ-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

КЗ-3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

КЗ-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-5. Здатність працювати в команді.

КЗ-6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

3.4. ***Спеціальні (фахові, предметні) компетентності*:**

КС-1. Здатність організовувати освітній процес у закладах дошкільної освіти (ЗДО) з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

КС-2. Здатність здійснювати методичний супровід освітньої діяльності ЗДО.

КС-3. Здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей раннього і дошкільного віку, зокрема, дітей з особливими освітніми потребами.

КС-4. Готовність до організації фінансово-господарської діяльності ЗДО.

КС-5. Здатність створювати та впроваджувати в практику наукові розробки, спрямовані на підвищення якості освітньої діяльності та освітнього середовища в системі дошкільної, зокрема, інклюзивної освіти.

КС-6. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність з метою підвищення психолого-педагогічної компетентності вихователів, батьків, громадськості.

КС-7. Здатність до організації співпраці ЗДО з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців до партнерства з батьками.

КС-8. Здатність здійснювати нормативно-правове регулювання діяльності ЗДО, керуючись законодавчими документами та основами професійної етики.

КС-9. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.

3.5. Результати навчання, які дають право на присудження/присвоєння освітньо-професійною програмою освітньої кваліфікації (РН), сформульовані відповідно до Стандарту:

РН.1. Критично осмислювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування дошкільної освіти в Україні.

РН.2. Впроваджувати інформаційні та комунікаційні технології і генерувати нові ідеї в організації освітнього процесу закладів дошкільної освіти різного типу.

РН.3. Встановлювати взаємодію з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців та батьками з метою забезпечення якості дошкільної освіти, реалізації дослідницьких та інноваційних проектів.

РН.4. Аналізувати й порівнювати результати педагогічного впливу на індивідуальний розвиток дитини дошкільного віку в різних видах діяльності.

РН.5. Організовувати методичний супровід освітньої діяльності в мультикультурному середовищі закладу дошкільної освіти для формування в дітей поваги до різних національностей та здатності до взаємодії.

РН.6. Здійснювати психолого-педагогічне керівництво індивідуальним розвитком особистості дитини.

РН.7. Знати і використовувати в практичній діяльності законодавчу базу дошкільної освіти.

РН.8. Виявляти та відтворювати в практичній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти передовий педагогічний досвід та результати

досліджень.

РН.9. Застосовувати в професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання психолого-педагогічних дисциплін і обирати відповідні технології та методики.

РН.10. Володіти уміннями й навичками аналізу, прогнозування, планування, організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

РН.11. Організовувати харчування, медичне обслуговування, оздоровлення дітей.

РН.12. Уміти планувати та координувати фінансово-господарську діяльність закладів дошкільної освіти.

3.6. Результати захисту кваліфікаційної роботи магістра є підставою для прийняття ЕК рішення щодо присвоєння здобувачу освітньої кваліфікації **магістр з дошкільної освіти** та видачі диплома магістра державного зразка.

IV. ВИБІР ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

4.1. Рекомендаційний перелік напрямів для формування тем кваліфікаційної роботи магістра розробляється кафедрою з урахуванням специфіки галузі знань А Освіта, спеціальності А2 Дошкільна освіта, вимог Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня (освітньо-професійної програми, засобів діагностики), власного досвіду керівників кваліфікаційними роботами, наукових досліджень та професійних інтересів професорсько-викладацького складу кафедри, замовлень і рекомендацій стейкхолдерів, закладів дошкільної освіти та ін.

4.2. Право вибору теми та керівника кваліфікаційної роботи здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти за ОПП Дошкільна освіта, спеціальності 012 «Дошкільна освіта» мають можливість зробити самостійно, виходячи з наукових інтересів та відповідно до напрямів науково-дослідної тематики, яка розробляється випусковою кафедрою, проєктною групою ОПП у погодженні з деканатом факультету (kogpa.edu.ua; Moodle) на початку семестру (І семестр).

4.3. Окремі теми кваліфікаційних робіт можуть бути запропоновані магістрами з відповідним обґрунтуванням доцільності їх розробки. Як правило, теми пов'язані з науково-дослідною роботою студентів (НДРС) на

кафедрі (для студентів очної форми навчання) або їх професійною діяльністю (для студентів заочної форми навчання).

4.4. Проблематика дослідження кваліфікаційної роботи магістра має бути спрямована на формування *компетентностей* та забезпечувати реалізацію *програмних результатів навчання* відповідно до Стандарту вищої освіти України (наказ Міністерства освіти і науки України № 572 від 29.04.2020 р.), вимог до кваліфікаційної роботи магістра.

4.5. Тематика кваліфікаційної роботи магістра повинна відповідати сучасному рівню науки та практики дошкільної освіти, бути спрямована на вирішення національних і регіональних потреб і проблем розвитку в сфері управління ЗДО, сучасних досягнень науки у предметній області професійної діяльності.

4.6. Критеріями вибору теми дослідження є її актуальність і новизна щодо сучасних тенденцій розвитку науки і практики в галузі дошкільної освіти у відповідності до *теоретичного змісту предметної області*: дошкільна освіта, підготовка майбутніх фахівців до професійної діяльності, освітні технології навчання дошкільників, управління закладом дошкільної освіти, моніторинг якості дошкільної освіти.

4.7. При виборі теми кваліфікаційної роботи здобувачеві другого (магістерського) рівня вищої освіти варто враховувати наявність наукової бази для виконання, можливість отримання та опрацювання експериментального матеріалу, наявність у здобувача вищої освіти власних наукових і методичних праць, майбутнє місце працевлаштування.

4.8. Тематика кваліфікаційних робіт узгоджена з науковими керівниками і магістрами розглядається та затверджується на засіданні кафедри (згідно з планом роботи кафедри).

4.9. Назва теми кваліфікаційної роботи магістра повинна бути чіткою, лаконічною та відображати основну ідею, мету, завдання, гіпотезу та положення, які необхідно дослідити.

4.10. Тема кваліфікаційної роботи магістра має бути ідентичною у наказі ректора про затвердження тематики і керівників кваліфікаційних робіт, титульному аркуші, документах ЕК та додатках до диплома.

4.12. У назві кваліфікаційної роботи магістра не дозволяється використовувати скорочення (абревіатури), крім загальноприйнятих.

4.13. Тематика кваліфікаційних робіт магістрів і призначених наукових керівників за службовим поданням завідувача кафедри пропонується для розгляду та затвердження на засідання Вченої ради академії (згідно з планом засідань Вченої ради академії).

4.14. Закріплення теми кваліфікаційної роботи магістра і призначення наукового керівника здійснюється на підставі рішення Вченої ради та оформлюється наказом ректора.

4.15. Керівниками магістерських робіт можуть бути науково-педагогічні працівники з науковими ступенями та вченими званнями, коло наукових і фахових інтересів яких відповідає тематиці магістерської роботи.

4.16. За одним керівником закріплюється не більше п’яти здобувачів вищої освіти на навчальний рік.

4.17. Тематика магістерських робіт на кафедрі поновлюється кожного навчального року, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти має право самостійного вибору теми магістерської роботи в межах освітньо-професійної програми та власних наукових інтересів.

4.18. Зміна теми та заміна керівника кваліфікаційної роботи магістра (за необхідності) оформлюється наказом ректора академії за поданням завідувача кафедри після затвердження на Вченій раді КОГПА.

V. РОЗПОДІЛ ФУНКЦІЙ КЕРІВНИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ І ЗДОБУВАЧА ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

5.1. Для керівництва кваліфікаційною роботою магістра наказом ректора за поданням завідувача випускової кафедри призначається керівник. За одним здобувачем закріплюється один керівник.

5.2. За одним керівником закріплюється не більше п’яти здобувачів вищої освіти на навчальний рік.

5.3. Керівником кваліфікаційної роботи магістра призначається викладач, який має науковий ступінь доктора або кандидата наук, вчене звання, які вказують на його власний досвід наукової роботи, коло наукових і фахових інтересів якого відповідає тематиці кваліфікаційної роботи.

5.4. Для кваліфікованого керівництва науковою роботою магістра, викладач має сам глибоко розуміти технологію цього процесу та мати необхідні уміння щодо організації науково-дослідницької діяльності. Вони розвиваються в процесі вивчення наукової літератури, проведення експериментальної роботи, підготовки наукових публікацій, участі у роботі наукових семінарів, конференцій, підготовки кваліфікаційної роботи магістра до захисту.

5.5. Розподіл *функцій керівника кваліфікаційної роботи і здобувача вищої освіти* визначено у Положенні про кваліфікаційні роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти КОГПА.

5.6. ФУНКЦІЇ КЕРІВНИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

5.6.1. **Науковий керівник** погоджує з магістрантом формулювання теми, надає усні й письмові консультації щодо розробки плану, мети, завдань, наукової постановки досліджуваної проблеми, кожного етапу теоретичного і експериментального пошуку, аналізу та оформлення його результатів, а також контролює виконання магістрантом встановлених термінів виконання дослідження.

5.6.2. **ВИКОНУЄ ТАКІ ФУНКЦІЇ:**

– пропонує здобувачам теми магістерських робіт відповідно до свого наукового напряму діяльності та ОПП;

– формує разом зі здобувачем завдання на підготовку кваліфікаційної роботи;

– здійснює загальне керівництво і несе відповідальність за дотримання встановлених нормативних вимог до кваліфікаційної роботи магістра;

– протягом всього періоду навчання на основі аналізу підготовлених здобувачем матеріалів фіксує його виконання, про що звітує на засіданні кафедри;

– рекомендує здобувачеві необхідну нормативну, навчальну, довідкову літературу та інші джерела для самостійного опрацювання;

– надає консультативну допомогу здобувачеві під час виконання кваліфікаційної роботи магістра згідно із затвердженим на кафедрі розкладом і календарним графіком;

– аналізує, направляє та контролює самостійну роботу здобувача, рекомендує необхідні матеріали, вказує на помилки;

– готує та видає індивідуальні завдання, визначає коло питань, які мають бути представлені у кваліфікаційній роботі магістра;

– залучає здобувача до наукової роботи, участі в оприлюдненні результатів науково-дослідної роботи на науково-практичних конференціях, семінарах, вебінарах тощо;

– допомагає здобувачеві готувати наукові публікації за результатами досліджень і сприяє їх оприлюдненню у фахових виданнях, матеріалах наукових конференцій тощо;

– несе відповідальність за випадки виявлення академічного плагіату у кваліфікаційній роботі;

– готує об’єктивний відгук на кваліфікаційну роботу магістра перед її захистом на кафедрі з обов'язковою характеристикою доцільності та обґрунтованості прийнятих здобувачем рішень, визначає рівень його

підготовки, ерудиції, творчого потенціалу, ступінь самостійності у вирішенні поставлених завдань та дотримання ним графіка виконання роботи;

– бере участь у засіданні кафедри під час попереднього захисту кваліфікаційної роботи магістра;

– має бути присутнім на офіційному захисті кваліфікаційної роботи магістра;

– рекомендує оцінку за результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра та несе відповідальність за її об'єктивність.

5.6.3. Керівник кваліфікаційної роботи магістра несе особисту відповідальність за повноту і якість виконання вищезазначених функцій.

5.7. ФУНКЦІЇ ЗДОБУВАЧА ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

5.7.1. **ЗДОБУВАЧ ВИКОНУЄ ТАКІ ФУНКЦІЇ:**

– визначається з темою кваліфікаційної роботи відповідно до ОПП;

– разом з керівником формує завдання для виконання кваліфікаційної роботи;

– складає календарний графік підготовки кваліфікаційної роботи і відповідає за його вчасне виконання;

– добирає і опрацьовує нормативні документи, навчальну, наукову й довідкову літературу та інші джерела;

– критично аналізує позиції різних авторів на проблеми, що мають безпосереднє відношення до роботи, та визначає особисте ставлення до них;

– узагальнює матеріали та застосовує сучасні методи і методики наукових досліджень;

– використовує набуті в процесі навчання теоретичні знання, практичні навички;

– опановує методику досліджень стосовно об’єкта, предмета дослідження, мети, завдань;

– на основі теоретичних положень, фактичного стану справ з предмета досліджень і власних досліджень робить висновки та подає керівникові на перевірку;

– у період практики на основі теоретичних положень та методики досліджень ґрунтовно та всебічно вивчає стан справ у реальних умовах з предмета досліджень і добирає фактичний матеріал;

– усуває суттєві недоліки, що виявились у процесі попереднього захисту кваліфікаційної роботи на кафедрі;

– отримує відгук керівника кваліфікаційної роботи;

– використовуючи сучасні інформаційні технології, готує презентацію кваліфікаційної роботи, яку демонструє під час попереднього захисту на кафедрі, а в подальшому на засіданні ЕК;

– переплітає роботу і подає з відгуком керівника завідувачу кафедри, який засвідчує своїм підписом її допуск до розгляду на засіданні ЕК;

– отримує рецензію на кваліфікаційну роботу від науково-педагогічного працівника іншої кафедри/іншого ЗВО та готує відповіді на зауваження;

– подає електронну версію кваліфікаційної роботи на кафедру для перевірки на плагіат не пізніше, ніж за два тижні до підсумкової атестації (ПА);

– несе персональну відповідальність за наявність академічного плагіату в кваліфікаційній роботі;

– доповідає на засіданні ЕК відповідно до розкладу, встановленого деканатом факультету.

5.7.2. Здобувач повинен виконувати перераховані вище функції у терміни, встановлені разом із керівником. Він несе особисту відповідальність за якість виконання, автентичність роботи та своєчасність підготовки матеріалів.

VI. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

6.1. Кваліфікаційна робота магістра виконується на основі результатів теоретичного навчання, отриманих практичних навичок, результатів науково-дослідної роботи здобувачів (НДРЗ) і результатів проходження практики (в другому та третьому семестрах).

6.2. На початку семестру науковий керівник сумісно з магістром визначають тему кваліфікаційної роботи, формулюють науковий апарат дослідження, складають бібліографічний список рекомендованої літератури та довідкового матеріалу, *календарний графік виконання*, який затверджуються завідувачем кафедри (Додаток Д).

6.3. При складанні календарного графіку над виконанням кваліфікаційної роботи для результативної співпраці науковий керівник сумісно з магістром враховують конкретні умови, індивідуальні особливості, бюджет часу, форму навчання, працевлаштування, місце проживання, сімейні обставини тощо.

6.4. При складанні календарного графіка виконання кваліфікаційної роботи магістра особливо суттєвим є дотримання логічної послідовності виконання етапів роботи. Встановлення конкретних термінів проведення дослідження не тільки сприяє самоорганізації здобувача, а й дає можливість своєчасно отримати консультацію наукового керівника.

6.5. За встановленим календарним графіком магістр зобов'язаний своєчасно подавати керівникові проміжні та кінцеві результати роботи.

6.6. У процесі виконання кваліфікаційної роботи магістр не має обмежуватися знаннями, які він отримав під час навчання – необхідно додатково використовувати вітчизняну і зарубіжну літературу, періодичні та нормативні видання, архівні документи (за потреби), систематизувати матеріали, які пов’язані з темою роботи.

6.7. Відповідальність за ухвалені рішення, виконані розрахунки, оформлення покладається на магістра-виконавця кваліфікаційної роботи.

6.8. Завершена кваліфікаційна робота магістра *з відгуком* керівника направляється на рецензування до *зовнішнього рецензента*, який надає *рецензію* на кваліфікаційна роботу.

6.9. **Двічі за період навчання** здобувач вищої освіти на засіданні випускової кафедри звітує про стан виконання кваліфікаційної роботи. Публічному захисту кваліфікаційної роботи магістра на засіданні підсумкової екзаменаційної комісії (ПЕК) передують *звіт* та *попередній захист кваліфікаційної роботи магістра*, які проводяться на засіданні випускової кафедри.

6.9.1. **Звіт магістра** – інформування про стан виконання теоретичної складової кваліфікаційної роботи із представленням результатів констатувального етапу дослідження – до 10 червня.

За результатами звіту здобувача науковий керівник доповідає про хід виконання, помилки і неточності у виконанні дослідження, визначаючи способи їх усунення. За результатами обговорення приймається рішення, яке відображається у протоколі засідання кафедри.

6.9.2. **Попередній захист магістра** – інформування про стан виконання кваліфікаційної роботи із представленням дослідно-експериментальної складової педагогічного експерименту – за два тижні до офіційної дати захисту.

6.10. До ПА у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи магістра допускаються здобувачі вищої освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта», які успішно виконали вимоги навчального плану, склали екзаменаційні сесії, пройшли практики, захистили відповідні звіти, виконали

всі завдання індивідуального навчального плану, пройшли попередній захист магістерської роботи на випусковій кафедрі та перевірку роботи на плагіат.

6.11. Консультації магістру у процесі написання та підготовки до захисту кваліфікаційної роботи можуть надавати керівник, завідувач кафедри, гарант ОПП та працівники бібліотеки Академії.

6.12. Науково-методичний супровід магістра на всіх етапах написання та підготовки до захисту кваліфікаційної роботи сприяє наданні допомоги (за необхідності) та забезпечує своєчасне подання роботи до захисту в термін згідно з графіком ПЕК.

VII. ЕТАПИ РОБОТИ З ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

7.1. **Вибір та затвердження теми.**

(на засіданні випускової кафедри, Вченої ради, наказ ЗВО).

7.2. **Планування роботи.**

– обґрунтування мети, завдань, гіпотези та методів дослідження;

– складання та затвердження плану-проспекту кваліфікаційної роботи магістра;

– складання плану роботи над теоретичною частиною дослідження;

– розроблення послідовності дослідно-експериментального етапу дослідження;

– складання та затвердження календарного графіку виконання кваліфікаційної роботи магістра;

– прогнозування процедури *звіту та попереднього захисту* магістра про стан виконання кваліфікаційної роботи;

– підготовка публікацій та планування участі в конференціях (Міжнародного та Всеукраїнського рівня) за темою дослідження;

– проєктування процедури публічного захисту кваліфікаційної роботи магістра.

7.3. **Розробка наукового апарату дослідження.**

Актуальність обраної теми.

Об’єкт дослідження.

Предмет дослідження.

Мета наукового дослідження.

Завдання дослідження.

Гіпотеза дослідження.

Методи дослідження.

План експериментального дослідження.

Експериментальна база дослідження.

7.4. **Аналіз літератури з обраної теми:**

– складання критичного огляду літератури з обраної теми;

– робота із бібліотечними інформаційно-пошуковими системами, електронними ресурсами мережі «Інтернет»;

– доведення наукової цінності або практичної значущості тих чи інших теоретичних положень, називаючи авторів і покликаючись на джерела, з яких запозичені матеріали або окремі результати.

7.5. **Розробка основної частини роботи.**

–виклад основних методів дослідження та відповідних методик;

–розробка методології проведення досліджень;

–оцінювання повноти вирішення поставлених завдань;

– визначення достовірності одержаних результатів (характеристик, параметрів), порівняння їх з аналогічними результатами українських і зарубіжних дослідників;

– складання та аналіз графічного матеріалу (моделей, таблиць, графіків, схем, діаграм) при оформленні дослідницького матеріалу;

–опрацювання та викладення результатів досліджень;

–обґрунтовування необхідності подальших досліджень.

7.6. **Формулювання загальних висновків.**

Висновки повинні містити:

– формулювання розв’язаної наукової проблеми (завдання), її значення для науки і практики;

– представлення найважливіших наукових та практичних результатів, одержаних у кваліфікаційній роботі магістра;

– розкриття методів вирішення поставленої в роботі наукової проблеми (завдань), результатів практичного їх розв’язання у порівнянні з матеріалами відомих досліджень;

– підтвердження (або не підтвердження) наприкінці емпіричної (експериментальної) частини дослідження гіпотези дослідження;

– характеристика якісних і кількісних показників здобутих результатів, обґрунтування їхньої достовірності;

– формулювання рекомендацій щодо наукового та практичного використання здобутих результатів та подальшого дослідження проблеми.

7.7. **Складання списку використаних джерел.**

Список використаних джерел можна розміщувати за двома варіантами:

– *перший* – в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;

– *другий* – у порядку згадування джерел у тексті за їх наскрізною нумерацією.

7.8. **Додатки**

7.8.1. Додатки оформляються як продовження кваліфікаційної роботи магістра на наступних її сторінках, розміщуються у порядку появи їх в основному тексті із послідовним позначенням кожного додатка літерою (крім літер: Г, Є, І, Ї, О, Ч, Ь).

7.8.2. Додатки містять матеріали, які через великий об’єм або особливу форму не входять до основної частини, але є важливими для розуміння дослідження: таблиці, графіки, програми, результати експериментів тощо. Кожен додаток повинен мати заголовок Додаток, літеру (номер, за необхідності, напр. Р1-Р3) тощо.

VIII. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

8.1. Після вибору теми кваліфікаційної роботи здобувачем разом із керівником розробляється її структура, визначається інформація, яка необхідна для підготовки роботи, а також складається графік підготовки роботи до захисту.

8.2. Початковий варіант структури кваліфікаційної роботи магістра має відображати основну ідею роботи та напрями її реалізації. При формуванні структури роботи потрібно визначити та продумати зміст окремих розділів і дати їм назву, визначити коло питань, які будуть у них розглянуті. Початковий варіант структури роботи має бути складений не пізніше одного тижня після затвердження теми.

8.3. Структура кваліфікаційної роботи магістра є первинно формалізованою. Короткий зміст формалізованої структури кваліфікаційної роботи магістра наведений у Додатку Ж.

8.4. Зміни у структурі кваліфікаційної роботи магістра можуть бути пов'язані з корегуванням напряму роботи, необхідність у якому може виникнути після детального ознайомлення з проблемою, що досліджується, або з тим, що за декількома питаннями, які виділені у самостійні розділи, може не виявитися достатньої кількості матеріалу або, навпаки, можуть з'явитися нові дані, що мають теоретичне та практичне значення.

8.5. Уточнення у структурі кваліфікаційної роботи магістра повинні бути погоджені з керівником. Остаточний варіант структури кваліфікаційної роботи магістра затверджується науковим керівником і має представляти собою зміст роботи.

8.6. Рекомендований обсяг змісту кваліфікаційної роботи магістра – 60-

70 сторінок друкованого тексту (без списку використаних джерел і додатків). Допускається відхилення в межах ± 10%. Обсяг окремого підрозділу роботи – мінімум 10 сторінок. Основні положення доповіді ілюструють 10-12 листів роздаткового матеріалу формату А4, які доповнюються електронною презентацією (10-12 слайдів). Список використаних джерел – 60-80 джерел.

8.7. Структура кваліфікаційної роботи магістра повинна містити титульну сторінку, анотацію, зміст, перелік умовних позначень (за необхідності), вступ, основну частину (2-3 розділи), висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел та додатки (Додаток Ж).

8.8. Кваліфікаційна робота повинна містити обґрунтування вибору теми дослідження, її актуальність, огляд опублікованої літератури за обраною темою, обґрунтування напрямів розв'язання мети та завдань дослідження, виклад отриманих результатів, їх аналіз, висновки, список використаних джерел.

8.9. Кваліфікаційна робота магістра є науковою роботою, що характеризується єдністю внутрішньої структури, розгорнутою і науково обґрунтованою авторською аргументацією, а також логікою викладу, спрямованою на розкриття мети і завдань дослідження.

8.10. Кожен елемент структури кваліфікаційної роботи магістра виконує свою роль, допомагаючи якісно представити результати дослідження. Кожна зі складових структури роботи виконує конкретну функцію, а всі разом вони дають системне уявлення про визначену в темі дослідження і розкриту в його змісті проблему. Послідовність викладу теми повинна строго відповідати змісту роботи. Кожну структурну частину потрібно починати писати з нової сторінки.

8.11. Кваліфікаційна робота магістра повинна показати вміння автора лаконічно та аргументовано викладати матеріал, а її оформлення – відповідати стандартам наукових праць.

IX. **ПЕРШІ СТОРІНКИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**

9.1. *Перші сторінки* у кваліфікаційній роботі магістра розміщуються до Вступу та включають: *титульний аркуш, анотацію, зміст, перелік умовних позначень*. Перші сторінки роботи подаються за назвою структурних частин з нового аркуша.

9.2. **Титульний аркуш** є першою сторінкою кваліфікаційної роботи магістра і оформляється відповідно до вимог ЗВО (Додаток В).

Титульний аркуш містить назву ЗВО, факультету, кафедри, тему

кваліфікаційної роботи, ОПП, назву спеціальності, прізвище, ініціали керівника та його науковий ступінь і вчене звання, прізвище та ініціали здобувача, відомості щодо допуску магістерської роботи до захисту.

9.3. **Анотація та ключові слова** у кваліфікаційній роботі магістра подаються *українською та англійською мовами*.

9.4. В **анотації,** обсяг якої складає 800-1200 знаків з пробілами, зазначається основний зміст та результати дослідження. Ключові слова (слова специфічної термінології за темою, які найчастіше зустрічаються у кваліфікаційній роботі) наводяться у називному відмінку. Кількість ключових слів – до 10.

9.5. **Зміст** подається на початку кваліфікаційної роботи і визначається її темою, відображається у плані, що затверджується науковим керівником, розміщується безпосередньо після анотації, починаючи з нової сторінки. Зміст містить найменування та номери перших сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовок), включає: вступ; послідовно перелічені назви розділів і підрозділів; висновки; список використаних джерел; додатки.

9.6. **Перелік умовних позначень** і термінів подають у кваліфікаційній роботі окремим списком перед вступом.

9.6.1. Якщо у кваліфікаційній роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення повторюються *менше трьох разів*, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті *при першому згадуванні*.

9.6.2. При використанні у роботі магістра спеціальних термінів, скорочень, символів, позначень *більше трьох разів*, у тексті при першому згадуванні вказується його тлумачення та скорочення, надалі по тексту лише скорочення (заклад дошкільної освіти – ЗДО).

X. ВСТУП

10.1. **Вступ** – це місце для визначення науково-категоріального (понятійного) апарату дослідження. У вступі кваліфікаційної роботи магістра зазначаються: проблемне питання, що потребує вирішення, ступінь його дослідження. Обсяг вступу, як правило, не повинен перевищувати трьох сторінок.

10.2. **Науково-категоріальний апарат** – це система понять, яка в стислій формі відображає наукові засади, напрямок та сутність дослідження, акумулює його зміст і прослідковує логіку наукового пошуку.

10.3. До науково-категоріального апарату педагогічного дослідження входять такі **поняття**:

- обґрунтування актуальності теми;
- об’єкт дослідження;

– предмет дослідження;
– мета (ціль, яку ставить перед собою дослідник);
– завдання (конкретизована мета);
– гіпотеза (наукове передбачення результатів дослідження);
– елементи наукової новизни;
– методи наукового дослідження;
– організація і база проведення дослідно-експериментальної роботи;
– практична значущість;
– апробація результатів дослідження.

10.4. **Актуальність теми** подається у вигляді критичного аналізу та напрямів розв'язання проблемного питання, обґрунтування необхідності досліджень здійснення моніторингу якості дошкільної освіти для сучасного ЗДО, професійної підготовки майбутніх вихователів, здатних розв'язувати складні завдання дошкільної освіти, що потребують досліджень та/або інновацій.

Обґрунтування актуальності теми дослідження здійснюється на основі аналізу проблемної ситуації, яка відображає суперечність між реальним станом об'єкта дослідження та сучасними завданнями (наприклад, особистісний розвиток майбутнього фахівця дошкільної освіти як пріоритетний напрям реформування першої ланки у системі освіти в Україні). Обґрунтування актуальності не повинно бути багатослівним – обсягом 1,5 – 2 сторінки.

10.5. **Об'єкт дослідження** кваліфікаційної роботи магістра – це процес або явище, що створює проблемну ситуацію і обрані для вивчення. Об'єкт дослідження – частина об'єктивної (психологічної, педагогічної та ін.) реальності, яку потрібно дослідити. За С. Гончаренко, «об'єктом виступає те, що досліджується, а предметом те, що в цьому об'єкті дістало наукове пояснення» [3].

10.6. **Предмет дослідження** міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. Об'єкт – це ціле; предмет – якась його частина.

Предмет дослідження – це частина об'єкта та сфера його діяльності, на яку спрямовано основну увагу дослідника. Предмет дослідження узгоджується з темою кваліфікаційної роботи.

Предметом досліджень можуть бути зміст, форми, методи організації педагогічного процесу, різні педагогічні відносини, діяльність і навчання дитини, особистісні якості, мотиви, поведінка тощо. Для прикладу, в *об'єкті*, яким є моральний розвиток дітей дошкільного віку у процесі виховання,

може бути виділено *предмет*: спілкування вихователя з дітьми старшого дошкільного віку або дітей молодшого дошкільного віку між собою як засіб морального розвитку.

Предмет конкретизується в меті і завданнях дослідження.

10.7. **Мета наукового дослідження** кваліфікаційної роботи магістра – головний елемент структури і надзвичайно важливий методологічний інструмент дослідження. Формулювання мети передбачає з'ясування певного результату та яким його бажає отримати дослідник.

Мета та завдання кваліфікаційної роботи магістра мають бути чітко сформульованими та відображати тематику дослідження.

10.8. Для правильного визначення **мети дослідження** потрібно чітко з'ясувати:

– Сутність досліджуваної проблеми та її головні суперечності, основні проблемні питання теоретичного та (або) експериментального характеру, які підлягають вирішенню шляхом наукового дослідження.

– Сучасне теоретичне знання, яке може бути використане для пояснення структури і законів функціонування об'єкта, який вивчається.

– Основні шляхи та обсяги необхідного теоретичного та (або) експериментального обґрунтування предмета дослідження.

– Відомі у психолого-педагогічній науці методи і засоби для проведення теоретичного та (або) експериментального вивчення предмета.

10.9. Від мети залежить окреслення конкретних **завдань дослідження**. Останні визначають вибір методів і розробку конкретних методик, які є основою проведення експериментального дослідження.

10.9.1. **Завданням кваліфікаційної роботи магістра** є узагальнення здобутих знань зі спеціальності А2 Дошкільна освіта, вивчення і дослідження об'єктів з метою їх практичного використання у системі організації дошкільної освіти, освітньої і психолого-педагогічної інноватики, організації і забезпечення освітнього процесу з підготовки фахівців для системи дошкільної освіти в ЗВО.

10.9.2. Основними *методологічними вимогами* до виокремлення завдань дослідження є такі:

– Завданнями дослідження називають проблемні запитання, відповіді на які необхідні для досягнення мети дослідження.

– Визначення, формулювання і послідовність викладу завдань дослідження мають чітко відповідати його темі, об'єкту, предмету, меті та гіпотезі.

– Сукупність поставлених у дослідженні завдань повинна бути мінімальною (3-4 завдання), достатньою для досягнення мети дослідження.

10.9.3. **Завдання дослідження**, як правило, включають у себе такі складові:

а) вивчення та аналіз психолого-педагогічної літератури і на цій

основі з’ясування теоретичних питань із досліджуваної проблеми (наприклад, виявлення суті дидактичного явища, яке передбачається вивчати, вдосконалення його визначення та узагальнення чи й розробка ознак);

б) поглиблене експериментальне вивчення практичного вирішення даної проблеми: виявлення її типового стану – важливих досягнень і типових недоліків, їх причин, основних здобутків передового педагогічного досвіду та ін.;

в) обґрунтування та розроблення системи заходів, необхідних умов, методів, методик для вирішення поставленої мети;

г) експериментальна перевірка пропонованої системи заходів щодо відповідності її критеріям оптимальності;

д) розроблення методичних рекомендацій для подальшого використання позитивних результатів дослідження в практиці роботи закладів освіти.

10.9.4. Завдання, що будуть вирішуватися згідно з визначеною метою, зазначаються у формі перерахунку (проаналізувати …, розкрити…, обґрунтувати…, виокремити …, дослідити …, встановити…, виявити…, схарактеризувати…, розробити… тощо).

10.10. **Гіпотеза дослідження** – це припущення про основні результати дослідження кваліфікаційної роботи магістра, зроблене на основі аналізу наукових джерел, власних висновків і спостережень. Це наукове передбачення положень, які, як сподівається дослідник, будуть установлені в дослідженні й потребують доведення і захисту.

Гіпотеза передбачає визначення динаміки, розвитку визначених показників, які характеризують певне явище, умови ефективності одержаних результатів, практичне значення.

10.10.1. **Вимоги до прогнозування гіпотези дослідження**:

– Гіпотезу слід формулювати так, щоб її можна було експериментально перевірити.

– Необхідно враховувати, що гіпотеза передбачає оптимальний варіант вирішення завдання з кількох можливих. Дослідник повинен зуміти встановити, вплив яких чинників, умінь, методів, прийомів є вирішальним, а яких другорядним.

– Гіпотеза передбачає пошук чогось невідомого в науці й практиці, наприклад, який засіб вирішення педагогічного завдання є ефективним, які умови є провідними чи вирішальними, які коригуючими.

– Гіпотезу можна сформулювати, попередньо вивчивши досліджувані педагогічні явища та сформувати у вигляді своєрідного

умовиводу. Він іде від наслідку певного явища чи факту або від схожості наслідків чи ознак до схожості основ явища. Подальше дослідження полягає у перевірці гіпотези.

10.10.2. **Для правильної розробки та побудови гіпотези необхідно:**

– Однозначно встановити рівень основних суперечностей між найменш розробленими питаннями проблеми дослідження.

– Уточнити невизначені або заново введені наукові поняття як елементи предмета дослідження, на основі логіки дослідження дати їхнє однозначне трактування, якщо потрібно – визначити у вигляді припущення нове поняття.

– Чітко визначитися в розумінні явища, яке є об'єктом дослідження, усвідомити його структуру, функції та зв'язки.

– Дати критичний аналіз взаємозв'язку елементів, які вивчаються, та узагальнити (синтезувати) отримані знання в гіпотезу дослідження.

– Чітко і лаконічно обґрунтувати основні моменти та методи теоретичної і емпіричної перевірки гіпотези.

10.11. **Метод дослідження** – (від гр. μέθοδος – «шлях крізь» – шлях дослідження, спосіб пізнання) – нормативний обґрунтований спосіб проведення наукового дослідження. Це шлях наукового пізнання, який випливає із загальних теоретичних уявлень про сутність об'єкта дослідження.

Метод – це певний комплекс прийомів, який використовують на різних етапах дослідження – теоретичному, експериментальному, для розв'язання конкретного завдання, щоб вивчити педагогічну дійсність, встановити істину, перевірити чи спростувати її.

10.11.1. **Методи дослідження** як інструмент одержання фактичного матеріалу – обов'язкові елементи вступу до кваліфікаційної роботи магістра.

Методи дослідження – способи набуття достовірних наукових знань, умінь і практичних навичок у різних сферах діяльності. Для наукового вирішення педагогічної проблеми зазвичай використовується *комплекс методів,* розробляється і реалізовується певна методика (сукупність методів у дії).

10.11.2. *Загальнонаукові методи дослідження* – емпіричні (експеримент, спостереження, опис тощо) та теоретичні (аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, індукція, дедукція, пояснення, класифікація тощо), а також системний, функціональний, конкретно-соціологічний.

Приклади методів дослідження:

– *науковий аналіз* (при з'ясуванні сутності діяльності закладів дошкільної освіти, системи вищої освіти тощо);

– *дескриптивний аналіз* (при аналізі функцій, засобів, форм роботи);

– *метод угруповань* (при класифікації функцій і методів);

– *структурно-логічний аналіз* (при дослідженні передумов вибору методів тощо);

– *методи статистичного аналізу* (при характеристиці затрат за видами надання освітніх послуг);

– *метод опитування* (при дослідженні впливу застосування методів на результативність з предмету дослідження тощо);

– *метод експертної оцінки* (для отримання інформації про характеристики стану досліджуваної проблеми);

– *метод графічного зображення аналітичних даних* – круговий профіль (у діагностиці предметного поля дослідження тощо);

– *метод математичної статистики* – критерій χ^2 Пірсона – для перевірки гіпотези та достовірності результатів дослідно-експериментальної роботи.

10.11.3. Методи збору *емпіричних фактів* обираються за метою та завданнями дослідження:

– *описати факти:* спостереження, аналіз продуктів діяльності, бесіда, інтерв'ю, анкетування, вивчення життєвого шляху (біографічний метод) та ін.;

– *виміряти психолого-педагогічні явища* – тести;

– *визначити особливості* – констатувальний етап педагогічного експерименту (природний або лабораторний);

– *знайти фактори, виявити педагогічні умови розвитку та перетворити явище* – формувальний.

– *з'ясувати ефективність експериментального дослідження* у порівнянні із контрольними зрізами – контрольний (прикінцевий) *етап педагогічного експерименту*.

10.11.4. Для обробки одержаного дослідницького матеріалу застосовують відомі в психологічній науці **статистичні методи:**

– *кореляційний аналіз* – числове співвідношення двох різних змінних;

– *факторний аналіз* – для визначення спорідненості окремих психологічних тестів на основі порівняння коефіцієнтів кореляції кожного з них.

10.11.5. Ефективність вимірювання незалежно від умов проведення визначається поняттям «надійність» і «валідність».

Надійність – ступінь узгодженості результатів, які дослідник одержує при багаторазовому застосуванні методики виміру. Надійна міра заслуговує довіри, дає стійкі результати, які можна відтворити.

Валідність – це показник точності, з якою методика вимірює те, для чого вона створена, а також адекватність методу поставленому завданню дослідження.

Чистота дослідження й вірогідність його результатів залежить від правильного добору й використання методів дослідження.

10.11.6. При опрацюванні методики дослідження для вирішення поставлених завдань важливо передбачити таку *сукупність методів вивчення* і подальшого перетворення предмета всередині об'єкта дослідження, яка забезпечить формулювання адекватних висновків, що відкриють педагогічні знання.

10.11.7. Здобувачу необхідно подбати про достатньо повну й об'єктивну фіксацію педагогічних фактів, особливостей поведінки дітей, методичних прийомів, стилю й тактики роботи вихователя, результатів опитування, вирішення контрольних завдань тощо.

10.12. Вступ містить також короткий **опис наукової та практичної новизни дослідження.**

Елементи *наукової новизни* повинні мати узагальнюючий характер і містити власні висновки та рекомендації з предмету дослідження.

Практична значущість повинна містити результати самостійно проведених досліджень, що можуть бути впроваджені в діяльність установ, підприємств, навчальних закладів, систему освіти тощо.

10.13. **База дослідження та опис вибірки.** Потрібно вказати *базу дослідження* (де проводилося дослідження) і *опис вибірки* (хто був охоплений дослідженням і скільки респондентів брало участь). Визначається контингент осіб (дітей, студентів) експериментальних і контрольних груп, які мають бути рівноцінними.

10.14. **Апробація результатів роботи** має містити назви статей, тез доповідей, підготовлених за матеріалами роботи, виступи на науково-практичних конференціях, апробації результатів дослідження на практиці тощо.

10.15. Наприкінці вступу вказується **структура** (з яких елементів складається робота) *і* **обсяг роботи** (кількість сторінок, таблиць, схем, використаних джерел, додатків).

10.16. Вступна частина дослідження у кваліфікаційній роботі дуже важлива за своєю значущістю, адже спрямовує подальшу дослідницьку роботу магістранта.

XI. ОСНОВНА ЧАСТИНА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

11.1. **Основна частина** кваліфікаційної роботи магістра складається, як правило, з 2 розділів (теоретико-методологічний, дослідно-експериментальний) і підрозділів, які повинні бути взаємопов'язаними, а матеріал – викладеним послідовно і логічно із критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації різноманітного характеру.

11.2. В окремих випадках допускається характеристика результатів дослідження та їх впровадження у практику роботи освітніх закладів *у третьому розділі* кваліфікаційної роботи. Рекомендовано його визначати як *проєктно-рекомендаційний* розділ.

11.3. **Вимоги до основної частини** кваліфікаційної роботи магістра:

Основна частина складається з 2-3 розділів, кожен з яких може містити по 2-3 підрозділи. Основні вимоги до неї:

– **Теоретичний розділ** *(теоретико-методологічний):* огляд літератури з обраної теми, аналіз різних підходів та методів дослідження.

– **Аналітичний розділ** *(дослідно-експериментальний)*: представлення власних досліджень, опис методології, отриманих результатів.

– **Практичний розділ** *(проєктно-рекомендаційний):* впровадження результатів дослідження, аналіз практичної значущості отриманих даних.

11.4. Основна частина кваліфікаційної роботи магістра містить виклад основних методів дослідження та відповідних методик. У ній з вичерпною повнотою викладають результати власних досліджень із виокремленням того нового, що вноситься в розробку означеної проблеми.

11.5. Здобувач повинен оцінювати повноту вирішення поставлених завдань, визначати достовірність отриманих результатів (характеристик, параметрів), порівнювати їх із аналогічними результатами українських і зарубіжних дослідників, обґрунтовувати необхідність подальших досліджень.

11.6. У кінці кожного розділу формулюються висновки (до 2 сторінок) зі стислим викладенням у них результатів наукових досліджень.

XII. ПЕРШИЙ РОЗДІЛ

12.1. У *першому теоретичному розділі* розглядаються основні теоретичні засади піднятої проблеми. Він може складатися з 2-3 параграфів. Загальний обсяг огляду літератури не повинен перевищувати 20 відсотків обсягу основної частини кваліфікаційної роботи магістра.

12.2. Змістом першого розділу є основні теоретичні та методологічні аспекти досліджуваної проблеми, аналітичний огляд літературних джерел з предмета наукового дослідження, критичний аналіз різних поглядів на предмет дослідження, їх наукова класифікація, основні чинники впливу на стан і розвиток досліджуваного об’єкта тощо.

12.3. *Підрозділ 1.1 першого розділу* містить опис об'єкта дослідження, під яким розуміється процес або явище, що створює проблемну ситуацію, яка вимагає аналізу і вирішення. Проблемна ситуація – це реальне протиріччя, що вимагає вирішення на основі дослідження його джерел, змісту, характеру і можливих наслідків. Назва підрозділу визначається темою кваліфікаційної роботи магістра.

12.4. У першому параграфі першого розділу здійснюється аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми дослідження. Здобувачем викладаються наукові результати стосовно поставленої проблеми, одержані різними авторами, розкриваються здобуті ними наукові факти, які інтерпретуються ним в аспекті теми кваліфікаційної роботи у порівнянні з постановкою мети та завдань власного дослідження.

12.5. Спочатку аналізуються філософські та історико-педагогічні джерела, погляди класиків педагогіки на проблему, що розглядається (у хронологічній послідовності). Потім роботи зарубіжних і вітчизняних педагогів, які займались піднятою проблемою або вивчали певні її аспекти. Здобувачу необхідно відобразити своє ставлення до їхніх думок, відповідно обґрунтовуючи свою точку зору на проблему. У доборі та аналізі літературних джерел треба враховувати сучасні тенденції розвитку дошкільного виховання, компаративно аналізуючи проблему з історичною спадщиною досліджуваної проблеми.

12.6. Для констатації та обґрунтування загальнотеоретичних висновків та тенденцій доцільно використовувати дані, опубліковані у відповідних енциклопедіях, монографіях, довідниках, зарубіжних джерелах, виданнях тощо. Для полегшення роботи треба використовувати бібліотечні інформаційно-пошукові системи, а також електронні ресурси мережі «Інтернет».

12.7. Доцільно здійснити огляд праць, періодичної фахової преси (не

менш ніж за останні 5 років) за темою дослідження для того, щоб аналіз був глибоким, повним і враховував сучасні тенденції в розвитку теорії та практики дошкільного виховання. Необхідно зробити висновки про рівень дослідженості обраної теми кваліфікаційної роботи, визначити, що важливо ще в ній дослідити, в якому напрямку передбачає здійснювати власне дослідження магістрант.

12.8. Отримана наукова інформація закріплюється в тексті кваліфікаційної роботи у вигляді словесного або ілюстративного матеріалу, в яких здобувач впорядковує наукові факти, доводить наукову цінність або практичну значущість тих чи інших теоретичних положень, називаючи авторів і покликаючись на джерела, з яких запозичені матеріали або окремі результати.

12.9. Перший розділ є найбільш уразливим до проявів плагіату, які є неприпустимими при написанні кваліфікаційної роботи магістра (як і будь-якої іншої наукової роботи). Здобувачу при написані кваліфікаційної роботи необхідно дотримуватися академічної доброчесності, працювати над збереженням унікальності виконаної роботи.

12.10. Теоретичне обґрунтування, сутність, значення, класифікаційні характеристики, історія та тенденції розвитку предмета дослідження, методологічні підходи повинні мати елементи полемічності, розкривати власну позицію щодо предмета дослідження, що створює передумови для проведення у наступному розділі власних наукових досліджень.

12.11. Цей параграф необхідно закінчити висновками про рівень дослідження обраної для кваліфікаційної роботи теми, визначити, що важливо ще в ній дослідити, в якому напрямку передбачає здійснювати власне дослідження магістрант.

12.12. *Підрозділ 1.2 першого розділу* містить опис предмета дослідження. Предмет дослідження – все те, що знаходиться в межах об'єкта дослідження в певному аспекті розгляду. Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться як ціле та його частина. Предмет дослідження – це та сторона, той аспект, та точка зору, з якої дослідник пізнає цілісний об'єкт, виділяючи при цьому головні, найбільш суттєві (з точки зору дослідника) ознаки об'єкта.

12.13. У другому параграфі теоретичного розділу обов’язково має бути розкрита *психолого-педагогічна основа досліджуваної проблеми*. Необхідно відобразити основні фундаментальні психолого-педагогічні підходи та прийоми, методи, розрахунково-аналітичні процедури, обчислювальні алгоритми, які використовуються в досліджуваній

предметній області.

12.14. Доцільно з’ясувати психологічний механізм формування того чи іншого педагогічного явища, особистісної якості чи бажаної риси характеру. Для цього необхідно розкрити зміст основних психолого-педагогічних понять, дослідження якими оперує магістрант, щоб уникнути неоднозначності в їх тлумаченні, та обґрунтувати обраний (або власний) варіант.

12.15. Здійснюючи психолого-педагогічний аналіз досліджуваної проблеми, важливо показати прогалини й недоліки, які є в практиці, пояснити їх причини. Це має послужити підставою для методичних рішень у подальшій методиці дослідження магістра.

12.16. Важливо дотримуватися порядку (методики) застосування кожного з розглянутих методів вирішення проблеми, принципової послідовності етапів: постановка цілі, яка може бути досягнута за допомогою конкретного методу, встановлення критеріїв досягнення цілі, порядок застосування методу, визначення обмежень та їх бажаних характеристик, пошук альтернативних варіантів рішення щодо усунення проблеми, порівняння альтернатив, оцінка ризику та результату. Назва підрозділу визначається темою кваліфікаційної роботи магістра.

12.17. Назва *підрозділу 1.3 першого розділу* визначається темою кваліфікаційної роботи магістра. На основі результатів аналізу проведених досліджень теоретичних аспектів, пов'язаних з темою кваліфікаційної роботи магістра, формується основна проблема дослідження, а також визначаються основні напрями її вирішення на основі аналізу, систематизації та узагальнення передового зарубіжного і вітчизняного досвіду щодо предметного поля наукового дослідження.

12.18. Третій параграф першого розділу спрямований на огляд роботи ЗДО (ЗВО), досвіду роботи окремих педагогів (викладачів) або аналіз стану питання, що досліджується здобувачем вперше у практиці дошкільного виховання.

12. 19. Основна частина цього підрозділу роботи зводиться до визначення напрямів усунення проблеми – різних способів впливу на причини, які призвели до її виникнення. Має бути проведена класифікація таких засобів за різноманітними показниками – ефективністю впливу на причини виникнення проблеми, технологіями та методами для їх реалізації, що використовуються, умовами використання способів, можливістю реалізації тощо.

12.20. Зміст параграфів теоретичної частини першого розділу має не

лише констатувати певні положення історії розвитку наукової думки з дошкільної педагогіки, дитячої психології, але й висвітлювати позицію автора стосовно питань, що розглядаються. Авторська позиція має бути логічною, науково обґрунтованою, спиратися на наукові закономірності та факти з практики педагогічної роботи.

12.21. Завершують *параграф 1.3* висновки про можливість і доцільність застосування способів вирішення виявленої проблеми (проблем), визначаються умови найбільш ефективного їх використання, а також особливості їх застосування в теорії і практиці дошкільної освіти в умовах сучасних освітніх тенденцій.

12.22. Наприкінці параграфу на підставі теоретичного аналізу літератури та її узагальнення формуються необхідні висновки щодо тих психолого-педагогічних положень, які будуть взяті автором кваліфікаційної роботи за основу дослідно-експериментальної роботи.

12.23. Висновки з цього параграфу мають констатувати ті окремі чи типові здобутки практиків, що можуть бути узагальнені, які доцільно перевірити експериментально і включити до подальших методичних рекомендацій. Вони мають стати психолого-педагогічним підґрунтям для створення методики дослідження та визначати вибраний напрям наукового пошуку.

12.24. Висновки до першого розділу мають відповідати постановці дослідження, вирішенню поставлених завдань, бути чіткими, обґрунтованими, обсягом до 2 сторінок тексту.

XIII. ДРУГИЙ РОЗДІЛ

13.1. *Другий розділ – дослідно-експериментальний* (*експериментальний)* – є основною частиною кваліфікаційної роботи магістра. У ньому детально описується зміст, форми і методи навчання та виховання, які розроблені й використовувалися в процесі дослідно-експериментального дослідження, тобто розкривається методика наукового пошуку.

13.2. У змісті дослідно-експериментального розділу мають бути враховані: *об'єкт вивчення та діяльності, ціль навчання, теоретичний зміст предметної області*: дошкільна освіта, підготовка майбутніх фахівців до професійної діяльності, освітні технології навчання дошкільників, управління закладом дошкільної освіти, моніторинг якості дошкільної освіти у відповідності до вимог Стандарту вищої освіти. Другий (магістерський рівень) вищої освіти. Галузь знань А Освіта, спеціальність А2 Дошкільна

освіта.

13.3. У відповідності до вимог Стандарту спеціальності А2 Дошкільна освіта, засобів діагностики якості вищої освіти другого (магістерського) рівня *другий розділ* кваліфікаційної роботи магістра містить декілька взаємопов'язаних підрозділів, в яких надано конкретні науково обґрунтовані пропозиції, проєкти інноваційного характеру щодо вдосконалення організації дошкільної освіти, освітньої та психолого-педагогічної інноватики в ЗДО, організації і забезпечення освітнього процесу в ЗВО з підготовки фахівців для системи дошкільної освіти.

13.4. У другому розділі представляються методи вирішення завдань, характеризується загальна методологія проведення дослідження, наводяться результати досліджень із зазначенням нового, що вносить автор у розробку проблеми. Оцінюється повнота вирішення поставлених завдань, достовірність отриманих результатів (характеристик, параметрів), порівняння їх з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних авторів.

13.5. Термін «методика» означає сукупність засобів і умов, пов'язаних у систему логікою процесу досягнення потрібного результату. Методика включає стратегію отримання нового педагогічного знання, її окремих етапів і в цілому витікає з програми й завдань дослідження. Розробка методики орієнтована на вивчення педагогічного явища через перевірку й накопичення фактів, їх висвітлення і пояснення.

13.6. Здобувач у другому розділі, використовуючи фактичний матеріал і зібрану інформацію, аналізує та розкриває зміст питань на конкретних прикладах експериментального дослідження. Дослідження проблемного питання має здійснюватися на основі накопиченого і систематизованого матеріалу, групування та обробки даних, що дозволяє проводити кваліфікований аналіз, обґрунтовувати пропозиції у наступному розділі. Основою для підготовки другого розділу кваліфікаційної роботи магістра, як правило, є звіт з місця проходження виробничої практики.

13.7. Проведення дослідно-експериментальної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти в ЗВО для реалізації мети та завдань кваліфікаційної роботи щодо забезпечення освітнього процесу з підготовки фахівців для системи дошкільної освіти (відповідно до Стандарту й опису предметної області) здійснюється за вибіркою *сукупності методів* наукового дослідження.

13.8. Дослідно-експериментальна робота здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти у процесі педагогічного експерименту

повинна включати: констатувальний, формувальний та контрольний (прикінцевий) етапи. Він проводиться в природних умовах педагогічного процесу ЗДО – в ігровій, навчальній, трудовій, повсякденній діяльності дітей дошкільного віку, в освітньому процесі ЗВО, на практиці, залежно від мети та завдань дослідження, організованої здобувачем.

13.9. При опрацюванні методики дослідження для вирішення поставлених завдань важливо передбачити таку *сукупність методів вивчення* і подальшого перетворення предмета всередині об'єкта дослідження, яка забезпечить формулювання адекватних висновків, що відкриють педагогічні знання.

13.10. *Параграф 2.1* прогнозовано визначає методологію дослідження, структуру, критерії, показники та методики досліджуваного феномену, стан предметного поля наукового дослідження та вибірку результатів констатувального етапу педагогічного експерименту.

13.11. *Констатувальний етап* педа*гогічного експерименту* має на меті виявити наявний стан функціонування предмета дослідження, тобто виявити і зафіксувати певними науковими способами відповідний рівень наявності (чи відсутності), рівень розвитку чи сформованості тієї особистісної якості (якостей), моральних уявлень, знань, умінь тощо, які будуть формуватись у суб'єкта (-ів) дослідження в подальшій експериментальній роботі. Важливо вивчити й охарактеризувати педагогічні умови й середовище, в яких виховувались діти, з якими проводитиметься дослідження. Тому важливо вивчити календарні плани вихователя, його безпосередній досвід роботи з дітьми та її результати. Варто робити записи про поведінку дітей, їх висловлювання, спілкування. Необхідно з'ясувати роль сім'ї у загальному розвитку дитини взагалі та в досліджуваному напрямку зокрема.

13.12. На основі зібраних у констатувальному експерименті даних конкретизуються завдання дослідження, визначаються *критерії* і розробляються *показники оцінювання явища*, процесу, певної якості особистості, визначається рівень сформованості вказаної категорії у дитини. Наприклад, при побудові дослідження за темою «Формування проєктно-художніх уявлень у дітей старшого дошкільного віку» здійснюються такі операції:

Перший критерій – розуміння дітьми естетичних характеристик предмета. Показники: образність мислення, художня виразність, обсяг естетичних уявлень.

Другий критерій – розуміння утилітарних (ужиткових) властивостей предмета. Показники: обсяг зорових вражень, обсяг уявлень про утилітарні

властивості предметів.

Третій критерій – усвідомлення естетичного й емоційного боку предметів. Показники: оригінальність і нестандартність мислення, емоційні реакції і прояви дітей.

Четвертий критерій – самостійність у творчому осмисленні предметного середовища. Показники: здатність переносити уявлення про предмети на продукти власної творчості, можливість маніпулювати уявленнями і втілювати уявлюваний образ у матеріалі [10].

13.13. Для одержання об'єктивних даних у процесі констатувального експерименту необхідно використати не один, а декілька методів дослідження у взаємозв'язку. Застосовувані методи мають допомогти з'ясувати предмет дослідження відповідно до визначених критеріїв і показників. Наприклад, метод спостереження обрано основним для збору фактів. Його можуть доповнити бесіди, анкетування, аналіз документації тощо. За таких умов проведення констатувального етапу педагогічного експерименту можна з'ясувати і причини недостатньо ефективного функціонування предмета дослідження. Надалі вони мають бути враховані при проведенні формувального етапу експерименту.

13.14. Дані констатувального експерименту (проведеного в експериментальній та контрольній групах) узагальнюються у вигляді схем, таблиць, діаграм тощо. Ці дані аналізуються та інтерпретуються. На основі констатуючого експерименту робляться висновки, які є вихідним матеріалом наступної частини дослідження, а саме: визначення змісту і побудови методики формувального етапу педагогічного експерименту.

13.15. *У параграфі 2.2,* як правило, представляють процес *формувального етапу педагогічного експерименту*, що являється ядром педагогічного дослідження. Він організовується на основі висновків із попереднього вивчення стану проблеми та аналізу результатів констатувального етапу педагогічного експерименту. На цьому етапі здобувачем вирішуються поставлені завдання, перевіряється цінність розробленої методики, її окремих компонентів – прийомів та методів виховання й навчання дітей. Отримані результати, отримані під час розв'язання завдань, є матеріалом для формулювання проміжних і прикінцевих висновків.

13.16. *Формувальний етап експерименту* будується на основі наукового передбачення гіпотези. Під час експерименту вона перевіряється та, в разі потреби, здійснюється її коректування. Перевірка гіпотези відбувається шляхом уведення в освітній процес нових умов і методик та

вивчення їхнього впливу на підвищення ефективності навчання й виховання дітей.

13.17. У процесі побудови методики та організації формувального етапу педагогічного експерименту доцільно провести його структурування і виділити в ньому послідовні етапи здійснення роботи.

– *Підготовчий етап* – визначаються методи і прийоми, які використовує дослідник для залучення дітей до необхідного виду діяльності, в якому здійснюватиметься подальша формувальна робота.

– *Власне експериментальний* етап, у процесі якого буде апробований новий зміст навчального матеріалу або нові методи навчання та виховання (чи їх комбінація), ефективність використання нестандартних форм організації роботи з дітьми тощо.

– Описуючи формувальний експеримент, необхідно не лише показати систему роботи і обґрунтувати передбачувану ефективність використання того чи іншого елементу впливу педагога на виховний процес і, врешті, на дітей.

13.18. Здобувачу необхідно довести, чим запропонована методика відрізняється від методики роботи в контрольній групі. Важливо вказувати на ті недоліки й ускладнення, які зустрілися магістранту в процесі роботи, пояснити, чому вони виникли, а також якими педагогічними заходами були вирішені, розв’язані, усунені.

13.19. *У підрозділі 2.3*. мають міститися результати дослідно-експериментальної роботи. Здобувач здійснює аналіз того, як розглянуті у першому розділі роботи об’єкт та предмет дослідження відображені у діяльності (для прикладу – у ЗДО та на базі виробничої практики), методи аналізу стану проблемної ситуації, її аналіз та напрями вирішення.

13.20. *Контрольний етап педагогічного експерименту* має логічно завершити дослідно-експериментальну роботу, розкрити перевагу експериментальної роботи над традиційною на основі якісних змін та ефективності розвитку предмету дослідження. На основі аналізу отриманих даних здобувач може зробити висновки про ефективність використаних засобів, методів та прийомів виховання і навчання в експериментальній групі у порівнянні з контрольною.

13.21. При підведенні підсумків дослідження необхідно здійснити всебічний кількісний (у вигляді таблиць, діаграм, схем тощо) та якісний аналіз результатів, показати ступінь досягнення поставленої мети, розкрити чинники, що вплинули на позитивні зміни у розвитку дітей. Для цього дані, отримані в ході контрольного експерименту, потрібно порівняти з даними

констатувального і надати пояснення наявним відмінностям до початку і в кінці дослідження, а також між результатами в контрольній та експериментальній групах.

13.22. На основі результатів аналізу стану та зміни показників за окремими (визначеними тематикою дослідження) сферами діяльності освітнього закладу формується основна проблема дослідження, встановлюються причини, які призвели до її виникнення, а також обґрунтовуються основні напрями її вирішення.

13.23. Підрозділ завершується переліком тих напрямків вирішення проблеми, що зумовлюють і конкретизують завдання для впровадження у практику роботи сучасного ЗДО та рекомендацій, проєктних рішень як кінцевих результатів дослідження здобувача другого (магістерського) рівня.

13.24. У другому розділі залежно від мети та завдань дослідно-експериментальна робота магістра може бути зорієнтована *на вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду ЗДО* (міських, районних, обласних відділів та департаментів освіти тощо), інноваційного досвіду діяльності педагогічних працівників із урахуванням регіонального контексту з предмету дослідження.

13.25. Наприкінці емпіричної (експериментальної) частини дослідження повинні бути висновки про підтвердження (або не підтвердження) гіпотези дослідження.

13.26. Назва підрозділу повинна відображати результату аналізу стану та обраних напрямків вирішення проблеми, що досліджується, у відповідності до мети та завдань кваліфікаційної роботи магістра.

XIV. ТРЕТІЙ РОЗДІЛ

14.1. Відповідно до Положення ЗВО визначено, що характеристика експериментального дослідження та його результатів може бути представлена в окремому розділі кваліфікаційної роботи магістра.

14.2. У третьому розділі *(проєктно-рекомендаційному)* рекомендовано представляти характеристику результатів наукового дослідження та їх впровадження у практику роботи закладів освіти.

14.3. При підготовці цього розділу здобувач має виявити свої компетентності, набуті знання та вміння застосувати їх на практиці, довести свої пропозиції, переконливо аргументуючи їх, прийняти раціональні рішення, доказати їхню доцільність та ефективність.

14.4. Рекомендації, які представляються у кваліфікаційній роботі, відображаються у назвах розділу або його підрозділів. Оскільки обсяг

розділу кваліфікаційної роботи магістра обмежений, тому рекомендації, варіант проєктного рішення може мати часткове викладення у вигляді: основних положень або напрямів; фрагменту загального кінцевого результату, прикладу застосування тощо.

14.5. Зміст підрозділів третього розділу має містити основні науково-практичні пропозиції та рекомендації автора, спрямовані на вдосконалення проблеми дослідження згідно із темою кваліфікаційної роботи магістра та обраного кінцевого результату дослідження, який повинен містити нове вирішення актуальної наукової задачі, що забезпечують вирішення актуальних практичних завдань.

14.6. *В першому параграфі 3.1.,* залежно від конкретної теми кваліфікаційної роботи магістра, у якості проєктного рішення можуть виступати: методика, положення, система показників чи заходів, що розкривають зміст і результати власних наукових досліджень, подаються конкретні рекомендації та інші проєктні рішення як кінцеві результати досліджень здобувача другого (магістерського) рівня.

14.7. Представлені пропозиції та рекомендації мають носити конкретний характер і розкривати основні положення обраного кінцевого результату досліджень у вигляді:

– розроблених або вдосконалених методів (технологій, проєктів) щодо вирішення конкретних науково-практичних завдань;

– розгорнутих методик – послідовностей дій із використання методів у вирішенні конкретних науково-практичних завдань;

– обґрунтованих пропозицій із застосовування нових методів і технологій, використання інноваційних засобів в освітньому процесі освітніх закладів тощо.

14.8. Назва підрозділу повинна відображати зміст представлених пропозицій і рекомендацій стосовно теми кваліфікаційної роботи магістра.

14.9. Окремий *підрозділ* (наприклад, *3.2*) може бути присвячений опису особливостей та умов використання на практиці науково-практичних пропозицій і рекомендацій для освітнього закладу (або одного з її структурних підрозділів чи видів діяльності) тощо.

14.10. На базі попередніх теоретичних узагальнень обґрунтовуються методичні та практичні пропозиції щодо організаційних і методичних заходів із упровадження проєктних рішень у діяльність конкретного навчального закладу з метою усунення виявлених недоліків та удосконалення менеджменту закладу освіти.

14.11. У даному підрозділі роботи автор ілюструє можливість

застосування викладених у попередньому підрозділі основних теоретичних положень та запропонованих рекомендацій стосовно вирішення конкретних науково-практичних завдань закладу освіти.

14.12. Пропозиції та рекомендації, викладені в цьому підрозділі роботи, повинні базуватися на фактичному матеріалі, отриманому та апробованому здобувачем у закладі освіти в період проходження практики.

14.13. *У параграфі 3.3.* здобувачу необхідно довести наукову цінність або практичну значимість розроблених пропозицій, оцінити ціннісну сторону результатів дослідження, які виникають при запровадженні сучасних технологій, методів, проєктних рішень у практичну діяльність закладу освіти.

14.14. *Назва третього розділу* має відповідати темі кваліфікаційної роботи магістра та відображати зміст обраного кінцевого результату дослідження.

14.15. Третій розділ роботи завершується висновками (2 стор.) із розкриттям значущості розглянутих у ньому питань для наукової теорії та практики, ефективності результату у вирішенні мети та завдань кваліфікаційної роботи магістра.

XV. ВИСНОВКИ

15.1. *Висновки* кваліфікаційної робота магістра є її логічним завершенням. У загальних висновках описуються найважливіші наукові та практичні результати, одержані в процесі проведеного дослідження, які повинні містити формулювання розв’язаної наукової проблеми (завдання), її значення для науки і практики, наводяться висновки і рекомендації щодо наукового та практичного використання здобутих результатів.

15.2. За змістом висновки мають бути пов’язані зі структурою роботи і випливати із завдань дослідження, а пропозиції – адресними: що конкретно пропонується і кому саме (адміністрації освітніх закладів, практичним працівникам ЗДО, викладачам ЗВО, майбутнім вихователям ЗДО, окремим структурним підрозділам тощо). Такий підхід дозволить автору посилити практичну значущість та реальний характер кваліфікаційної роботи магістра.

15.3. Висновки розміщують з нової сторінки одразу після основної частини кваліфікаційної роботи. Вони повинні чітко узагальнювати результати дослідження та мають давати відповіді на всі завдання, поставлені у Вступі кваліфікаційної роботи.

16.4. Основні *вимоги до висновків кваліфікаційної роботи*:

- Узагальнення результатів дослідження.
- Оцінка досягнення поставлених завдань.
- Практичне значення результатів.
- Рекомендації щодо подальших досліджень.

15.5. Головна вимога до *загальних висновків* – не повторювати змісту вступу, основної частини роботи і висновків, зроблених у розділах. Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень, методичних рекомендацій. Необхідна узгодженість висновків із завданнями дослідження. Перш ніж переходити до написання висновків, доцільно ще раз перечитати завдання, які ставились дослідником на початку роботи, а потім згідно з ними послідовно розкривати досягнуті результати. До кожного завдання дослідження має бути 1-2 висновки, а в разі наявності важливого матеріалу - декілька. Обсяг висновків для кваліфікаційної роботи, як правило, становить 3-4 сторінки.

15.6. Завершуючи загальними висновками дослідження, потрібно чітко й конкретно вказати, яке саме нове педагогічне знання здобув магістрант. Доцільно також наголосити, яке воно має значення для науки і практики, які теоретичні положення розвиває, чим їх доповнює, що нового вносить у методику роботи з дітьми дошкільного віку.

15.7. У висновках необхідно зазначити, що ж нового вдалось встановити, у чому полягає суть запропонованих умов чи методики (технологій), а також, у чому саме вбачається їх результативність.

15.8. Здобувачу важливо заявити про власні здобутки у порівнянні з уже відомими положеннями з досліджуваної проблеми, теорії, методики. До теоретичної новизни у висновках можна віднести підтвердження концептуальних положень, виявлені закономірності навчально-виховного процесу, обґрунтований понятійний апарат тощо.

15.9. На завершення роботи важливо виокремити практичні рекомендації до застосування результатів дослідження педагогами в умовах ЗДО чи у ЗВО залежно від теми, мети та завдань кваліфікаційної роботи магістра.

XVI. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

16.1. Список використаних джерел у науковій роботі здобувача свідчить про обсяг використаних здобувачем джерел, про рівень вивчення стану досліджуваної проблеми і навичок роботи з науковою літературою.

16.2. Список використаних джерел містить наукові праці стосовно предмету дослідження та інші інформаційні документи, на які обов’язково

мусять бути посилання в тексті кваліфікаційної роботи. До їх складу в обов'язковому порядку включаються назви законодавчих та інших нормативних документів, наукових статей, наявні публікації результатів дослідження здобувача, керівника із теми дослідження, а також практичних публікацій, монографій, підручників, вебсайтів, інформацією яких користувалися під час роботи.

16.3. Список слід розміщувати *в алфавітному порядку* прізвищ перших авторів або заголовків. Можна його також розміщувати *в порядку згадування джерел у тексті* за їх наскрізною нумерацією.

16.4. Необхідно робити бібліографічні посилання на джерела за усталеними вимогами, якщо у роботі використовуються цитати, цифрові дані чи згадуються твори або запозичуються думки з праць інших авторів, близьких до оригіналу.

16.5. Всі описи виконуються в алфавітній послідовності за прізвищами авторів або назвами джерел. Кожний опис має свій порядковий номер.

16.6. Для кваліфікаційної роботи магістра достатнім вважається список використаних джерел, що нараховує 60-80 джерел.

XVII. ДОДАТКИ

17.1. Кваліфікаційна робота магістра може містити *додатки,* які розміщуються після списку використаних джерел і не враховуються в загальну кількість сторінок роботи.

17.2. До *додатків* доцільно включати допоміжний матеріал, що необхідний для повноти сприйняття роботи: проміжні математичні доведення, формули і розрахунки; таблиці та графіки допоміжних емпіричних даних; методики, протоколи і матеріали дослідження; довідки про впровадження тощо.

17.3. Додатки дозволяють детальніше проілюструвати хід дослідно-експериментальної роботи. До додатків можуть включатися: перелік тем і конспекти занять, ігор, фольклорних і літературних творів, зразки дитячих оповідань, творчі роботи, ксерокопії архівних документів, фото, відео- та магнітні записи, окремі нотатки спостережень, що ілюструють виявлені явища, сформульовані положення тощо. У додатках доцільно розмістити окремі виписки із щоденників спостережень, а також узагальнювальні дані кількісного аналізу проведеного дослідження тощо.

17.4. **Вимоги до оформлення додатків**:

– Кожний додаток друкується з нової сторінки. З правого боку рядка малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» (але без №) і велика літера, що позначає додаток. Наприклад: «Додаток А».

– Додатки позначаються великими літерами української абетки, за винятком Ґ, Є, І, Ї Й, О, Ч, Ь.

– Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки.

– Текст кожного додатка може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. Якщо зміст додатка не вміщується на одну сторінку, то на наступній сторінці у верхньому правому куті зазначається «Продовження додатка...».

17.5. Розширений опис вимог оформлення додатків до кваліфікаційної роботи магістра міститься у відповідному Положенні ЗВО.

XVIII. ЗБИРАННЯ МАТЕРІАЛУ, ЙОГО ОБРОБКА ТА ВИКЛАДЕННЯ ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

18.1. Збирання та систематизація теоретичного й практичного матеріалу фактичного матеріалу за темою роботи – один із найбільш відповідальних етапів підготовки кваліфікаційної роботи магістра. Нагромадження та систематизацію зібраного матеріалу здобувач здійснює в процесі виконання науково-дослідної роботи під час професійного навчання та проходження практики.

18.2. Важливість правильного й повного збору фактичного матеріалу визначає об'єктивність і обґрунтованість пропозицій здобувача щодо вирішення виявленої проблеми. Тому, перш ніж приступити до збору матеріалу, здобувачу разом із керівником роботи необхідно визначити, який фактичний матеріал потрібний для підготовки кваліфікаційної роботи й скласти спеціальний план його збору в період проходження практики.

18.3. У період проходження практики здобувач має зібрати статистичний матеріал, зробити необхідні виписки, що регламентують роботу ЗДО (ЗВО) в окремих функціональних сферах діяльності. Здобувач повинен узагальнити зібраний матеріал, визначити його достовірність і достатність для підготовки кваліфікаційної роботи.

18.4. Зміст роботи повинен відповідати назві підрозділів і пунктів, викладатись у логічній послідовності, конкретно; на сторінках тексту слід виділяти окремі абзаци в межах допустимих норм.

18.5. На *першому етапі* виконання кваліфікаційної роботи систематизований матеріал групується в певні параграфи, розділи,

складається детальний план викладення зібраних та опрацьованих даних, будуються аналітичні таблиці; готується необхідний графічний матеріал; уточнюється план роботи, визначається необхідність збирання додаткового матеріалу.

18.6. На *другому етапі* формуються висновки і пропозиції, що випливають із основного змісту роботи, оцінюється можливість їх упровадження в практику роботи освітнього закладу, установи, підраховується ефективність.

18.7. На *завершальному етапі* здійснюється літературна обробка (редагування) кваліфікаційної роботи, уточнюється форма і зміст аналітичних таблиць і графічного матеріалу.

18.8. Після вивчення та систематизації джерел інформації й зібраного та обробленого фактичного матеріалу можливі деякі зміни в початковому варіанті структури кваліфікаційної роботи магістра.

XIX. ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

19.1. Роботу з літературними джерелами магістру слід починати зі складання правильного та повного списку книг, монографій, підручників, посібників, публікацій учених і практиків у вітчизняних та зарубіжних виданнях з посиланнями на джерело з обраної теми кваліфікаційної роботи.

19.2. Результати опрацювання літературного джерела необхідно зафіксувати у вигляді короткого викладення його змісту (виписки цитат, формул із посиланнями на сторінки, на яких вони наведені у літературі). Виписки рекомендується робити на окремих картках чи у спеціальному зошиті (файлах на електронному носії), обов'язково зазначаючи в кожній публікації прізвище, ім'я, по батькові автора, назву, місце видання, видавництво, рік видання, кількість сторінок (якщо використана журнальна стаття, то вказати назву журналу, рік видання та номер, сторінки, на яких опублікована стаття).

19.3. Виклад матеріалу в кваліфікаційній роботі можна вести або в хронологічній послідовності, або за проблемними питаннями. Вибір того чи іншого варіанта залежить від характеру теми роботи і зібраного матеріалу, глибини висвітлення окремих питань у науковій літературі.

19.4. Виписки із літературних джерел мають бути короткими і чітко сформульованими.

19.5. Працюючи над літературними джерелами, необхідно:

– з’ясувати значення термінів та незнайомих слів;
– виділити основне у прочитаному;
– записати питання, що виникають під час роботи;
– після вивчення літератури поставити перед собою контрольні запитання (наприклад: яка основна ідея автора, які аргументи висуває автор, з чим можна погодитись, з чим можна не погодитись тощо).

19.6. Список використаних джерел кваліфікаційної роботи магістра складає 60-80 джерел.

XX. **ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**

20.1. Загальні вимоги

20.1.1. Основні вимоги до написання кваліфікаційної роботи в Україні передбачають чіткі параметри оформлення, які включають обсяг роботи, формат сторінок, тип і розмір шрифту, міжрядкові інтервали, розміри полів та вирівнювання тексту. Дотримання цих вимог є обов’язковими.

20.1.2. Текст друкується на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм), через півтора інтервали – з використанням шрифту текстового редактора Word – Times New Roman, 14-й кегль.

Текст кваліфікаційної роботи друкується з дотриманням таких відступів від краю сторінки: лівий – 30 мм, верхній, нижній – 20 мм, правий – 15 мм.

20.1.3. Під час оформлення кваліфікаційної роботи необхідно дотримуватися рівномірної щільності, контрастності та чіткості зображення впродовж усього документа. Прізвища, назви підприємств, установ, організацій у роботі наводяться мовою оригіналу. Скорочення слів і словосполучень виконуються відповідно до чинних стандартів з бібліотечної і видавничої справи.

20.1.4. Заголовки структурних частин магістерської роботи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкуються великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів – маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапка в кінці заголовка не ставиться. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці у підбір тексту. У кінці надрукованого таким чином заголовка ставиться крапка.

20.1.5. Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 1 інтервалу (3 мм). Абзацний відступ має бути

однаковим упродовж усього тексту та дорівнювати 1,25 мм. Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи починають з нової сторінки.

20.2. **Мова і стиль**

20.2.1. Кваліфікаційна робота магістра повинна виконуватися державною мовою.

20.2.2. Мовностилістичне оформлення роботи обумовлюється особливостями наукового стилю:

– формально-логічний спосіб викладення матеріалу, наявність міркувань, що сприяють доказу істини, обґрунтуванню основних висновків дослідження;

– смислова завершеність, цілісність і зв'язність думок;

– цілеспрямованість, відсутність емоційного забарвлення наукового тексту;

– об'єктивність викладу, смислова точність, стислість, ясність;

– необхідність використання спеціальної термінології.

20.2.3. Завдяки спеціальним термінам досягається можливість у короткій формі давати розгорнуті визначення та характеристики наукових фактів, понять, процесів, явищ. Варто уважно підходити до вибору наукових термінів і визначень, посилаючись при цьому на авторитетні джерела (підручники, довідкові та нормативні видання тощо).

20.2.4. Щоб уникнути суб'єктивних суджень й акцентувати основну увагу на предметі висловлювання, в тексті застосовують переважно виклад від третьої особи («…автор рекомендує») або від першої особи множини («…на нашу думку», «…зазначимо, що»), часто використовують безіменну форму подання інформації («…як було сказано»). Текст кваліфікаційної роботи потрібно старанно вичитати та перевірити на наявність помилок.

20.3. Написання числівників

20.3.1. Прості кількісні числівники, якщо при них немає одиниць виміру, пишуться словами (п'ять випадків). Складні числівники пишуться цифрами, за винятком тих, якими починається абзац. Числа із скороченим позначенням одиниць виміру пишуться цифрами (22 кг, 200 грн.). При перерахуванні однорідних чисел (величин, відношень) скорочена назва одиниць виміру ставиться після останньої цифри. Числівники, які входять до складних слів, у наукових текстах пишуться цифрою (наприклад, 30-відсотковий обсяг).

20.3.2. При перерахуванні кількох порядкових числівників відмінкове закінчення вказується тільки один раз після останнього числівника,

наприклад, на 1 та 2-й сторінці. Після порядкових числівників, позначених арабськими цифрами, якщо вони стоять після іменника, до якого відносяться, відмінкові закінчення не пишуться, наприклад, у розділі 3, на іл. 2. Так само без відмінкових закінчень записуються порядкові числівники римськими цифрами для позначення порядкових номерів століть, кварталів, томів видань тощо (наприклад: XX ст.).

20.3.4. Дробові числа рекомендовано наводити у вигляді десяткових дробів. При неможливості виразити значення у вигляді десяткового дробу допускається запис у вигляді звичайного дробу в один рядок через похилу риску, наприклад, 7/42.

20.4. Нумерація

20.4.1. Титульна сторінка магістерської роботи є першою сторінкою, але номер сторінки на ній не проставляється.

20.4.2. Сторінки нумеруються арабськими цифрами, з дотриманням наскрізної нумерації впродовж усього тексту. Номер сторінки проставляється при комп'ютерному друці кваліфікаційної роботи у правому верхньому куті без крапки в кінці.

20.4.3. Розділи, підрозділи, пункти і підпункти кваліфікаційної роботи нумеруються арабськими цифрами. Розділи повинні мати порядкову нумерацію в межах викладення суті кваліфікаційної роботи та позначатися цифрами без крапки, номер ставиться після слова «РОЗДІЛ». Заголовок розділу друкується після його номера. Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремленого крапкою. У кінці номера підрозділу ставиться крапка, наприклад «1.1.» (перший підрозділ першого розділу). Потім у тому ж рядку вказується заголовок підрозділу.

20.4.4. Пункти нумеруються у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставиться крапка. У кінці номера ставиться крапка, наприклад, «2.3.2.», потім у тому ж рядку розміщується заголовок пункту.

20.4.5. Підпункти нумеруються у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти.

20.4.6. Такі структурні частини кваліфікаційної роботи, як анотація, зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що всі сторінки, на яких розміщені зазначені структурні частини кваліфікаційної роботи, нумеруються звичайним чином. Не нумеруються лише їх заголовки, тобто не можна друкувати: «1. ВСТУП».

20.5. Ілюстрації

20.5.1. Ілюстрації (рисунки, схеми, графіки, карти, креслення тощо) розміщуються безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше або у додатках. На всі ілюстрації мають бути зроблені посилання в тексті роботи. Якщо ілюстрація створена не автором кваліфікаційної роботи, необхідно дотримуватися вимог чинного законодавства про авторські права.

20.5.2. Креслення, рисунки, схеми, графіки, діаграми повинні відповідати вимогам стандартів «Єдиній системі конструкторської документації» та «Єдиній системі програмної документації».

20.5.3. Номер ілюстрації, її назва та пояснювальні підписи розміщуються послідовно під ілюстрацією. Ілюстрації позначаються словом «Рис.» і нумеруються послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 3.1. (перший рисунок третього розділу).

20.5.4. Ілюстрації також можуть включати топографічні, географічні, кадастрові, геологічні та інші різновиди тематичних карт (планів). Складаються вони на креслярських аркушах стандартних розмірів із дотриманням умовних позначень. Вибір карт, їхній масштаб узгоджується з керівником кваліфікаційної роботи. Графічні матеріали виконуються на креслярському або офсетному папері стандартної форми і розміру (А2, А1, А0) з дотриманням необхідних вимог до технічних креслень. Графічні додатки до кваліфікаційної роботи магістра повинні мати кутовий штамп встановленого зразка.

20.6. Таблиці

20.6.1. Цифровий матеріал, як правило, оформлюється у вигляді таблиць. Таблицю розташовують безпосередньо після тексту, у якому вона наведена вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути посилання в тексті кваліфікаційної роботи. Нумерація таблиць здійснюється в межах розділу. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, наприклад, «Таблиця 2.1».

20.6.2. Таблиця повинна мати назву, котра розміщується над нею («шапка») та друкується симетрично до тексту. Назва та слово «Таблиця» починаються з великих літер.

20.6.3. Якщо рядки або графи таблиці виходять за межі формату сторінки, таблицю поділяють на частини, розміщуючи одну частину під іншою або переносячи частину таблиці на наступну сторінку, при чому її «шапка» та боковик повторюється у кожній частині таблиці.

20.6.4. При поділі таблиці на частини допускається її «шапку» або боковик заміняти відповідно номерами граф чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами у першій частині таблиці. Слово «Таблиця __» вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: «Продовження таблиці ___» із зазначенням номера таблиці.

20.6.5. Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення з заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуться з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставляться.

20.6.6. Таблицю розміщують після першого звернення до неї в тексті так, щоб її можна було читати без повороту переплетеної кваліфікаційної роботи або з поворотом за стрілкою годинника.

20.7. Формули та рівняння

20.7.1. Формули та рівняння розташовуються безпосередньо після тексту, в якому на них посилаються, посередині рядка. Вище та нижче кожної формули має бути залишено не менше одного вільного рядка.

20.7.2. Формули та рівняння нумеруються порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номера розділу та порядкового номера формули або рівняння, відокремлених крапкою.

20.7.3. Номер формули або рівняння потрібно зазначати у круглих дужках на рівні формули у крайньому правому положенні на рядку.

20.7.4. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять до формули чи рівняння, наводяться безпосередньо під формулою у тій послідовності, у якій вони наведені у формулі. Пояснення значення кожного символу потрібно давати з нового рядка.

20.7.5. Перенос формули чи рівняння в наступний рядок допускається тільки на знаках виконуваних операцій, повторюючи знак на початку наступного рядка. Коли переносять формули на знакові операції множення, використовують знак «х».

20.7.6. Формули, що подаються одна за одною та не розділені текстом, відокремлюють комою.

20.8. Цитування та посилання на використані літературні джерела

20.8.1. Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору необхідно наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

20.8.2. **Цитати** є особливою формою фактичного матеріалу**,** використовуються для відображення думки автора на окремі аспекти проблеми та при зіставленні різних поглядів на її вирішення. Беручи до уваги зміст цитат, треба створити систему переконливих доказів, необхідних для об'єктивної характеристики досліджуваного питання.

20.8.3. Цитати можуть використовуватися також для підтвердження окремих положень роботи. Необхідно точно відображати текст, що цитується, тому що скорочення може спотворити авторський задум. У всіх випадках число використовуваних цитат повинне бути оптимальним, тобто визначатися потребами розробки теми – цитатами не можна зловживати, тому що їхній надлишок свідчить про слабкість власної позиції автора.

20.8.4. **Загальні вимоги до цитування** такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками та наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело.

20.8.5. Посилання в тексті магістерської роботи на джерела зазначається у кінці речення згідно з їхнім переліком у квадратних дужках, наприклад: «…у роботах [1-7]…».

20.8.6. Якщо використовуються відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерел, на які є посилання в магістерській роботі. Наприклад: «… [26, с. 37]».

20.9. Скорочення слів

20.9.1. Всі слова в кваліфікаційній роботі потрібно писати повністю. Скорочення слів проводиться згідно з ДСТУ 3582:2013 «Інформація та документація. Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила».

20.9.2. У кваліфікаційній роботі допускаються лише загальноприйняті скорочення:

а) після перерахування (наприклад: та інше – та ін.; і так далі – і т.д.; і тому подібне – і т.п.);

б) при посиланнях (наприклад: дивись – див.; рисунок – рис.; таблиця – табл.);

в) при позначенні цифрами століть і років, одиниць виміру (наприклад: століття – ст.; рік – р.; роки – рр.; тисяч гривень – тис. грн.);

г) загальноприйняті літерні абревіатури (наприклад: США, СОТ, ЄС)

20.9.3. Не рекомендується скорочувати слова «наприклад», «формула», «рівняння» і т. д.

20.9.4. Інші скорочення та літерні абревіатури, що наводяться у кваліфікаційній роботі при першому згадуванні автором, вказуються у круглих дужках після повного найменування та узагальнюються у переліку умовних позначень, який подається перед вступом.

20.10. Переліки

20.10.1. У тексті роботи можуть бути наведені переліки, що складаються як із закінчених, так і незакінчених фраз. Якщо перелік складається з окремих слів (або невеликих фраз без розділових знаків), вони пишуться в підбір з іншим текстом і відокремлюються один від одного комою.

20.10.2. Якщо перелік складається із розгорнутих фраз із власними розділовими знаками, то перед кожною позицією переліку потрібно друкувати малу літеру української абетки з дужкою або, не нумеруючи, – дефіс. Такі переліки подають з малої літери з абзацного відступу. Після кожного з пунктів переліку ставиться крапка з комою, а після останнього – крапка.

20.10.3. Коли елементи переліку є закінченими фразами, їх пишуть з абзацними відступами, починаються з великих літер і відокремлюють один від іншого крапкою.

20.11. Список використаних джерел

Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог міжнародних і державного стандартів з обов’язковим наведенням назв праць. Зокрема потрібну інформацію можна одержати з таких стандартів: **ДСТУ 8302:2015 «**Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

20.12. Додатки

20.12.1. Додатки оформлюються як продовження кваліфікаційної роботи на наступних її сторінках та розміщуються у порядку появи і посилань у тексті магістерської роботи.

20.12.2. Якщо додатки оформлюються на наступних сторінках кваліфікаційної роботи, кожен із них починають з нової сторінки, їм дають заголовки, надруковані угорі малими літерами з першої великої симетрично стосовно тексту сторінки. Праворуч над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток _» і велика літера, що позначає

додаток.

20.12.3. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Ґ, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Один додаток позначається як додаток А. Нумерація додатків здійснюється в межах кожного розділу. Наприклад, додатки до першого розділу: А.1, А.2 і т. ін.; додатки до другого розділу: Б.1, Б.2, Б.3 і т. ін.; додатки до третього розділу: В.1, В.2, В.3 і т. ін. У разі посилання у тексті на додатки, вказується їх номер, наприклад дод. А.1.

20.12.4. Додатки, розміри яких більші формату А4, враховують як одну сторінку і згортають за форматом листків магістерської роботи.

20.12.5. Якщо у кваліфікаційній роботі як додаток використовується документ, що має самостійне значення і оформлюється згідно з вимогами до документів цього виду, його копію вміщують до кваліфікаційної роботи без змін в оригіналі. Перед копією вмішують аркуш, на якому посередині друкують слово «Додаток і велику літеру, що позначає додаток», його назву, праворуч у верхньому куті проставляють порядковий номер сторінки. Сторінки копії документа нумерують, продовжуючи наскрізну нумерацію.

XXI. ПІДГОТОВКА ВІДГУКУ ТА РЕЦЕНЗІЇ ДЛЯ ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

21.1. Завершену кваліфікаційну роботу здобувач подає керівникові для перевірки та підготовки *відгуку* на неї.

21.2. *Відгук керівника на кваліфікаційну роботу* висвітлює рівень використання здобувачем: теоретичних знань для розв’язання задач дослідження; аналіз методики дослідження; оцінку якості вирішення завдань дослідження; аналіз та оцінку запропонованих пропозицій дослідника; участь у науково-дослідній роботі впродовж навчання у ЗВО; можливість використання пропозицій здобувача в практиці, наявність професійних навичок зі спеціальності; ставлення до виконання роботи, інформацію про недоліки кваліфікаційної роботи, загальні висновки та оцінку кваліфікаційної роботи.

21.3. У відгуку на кваліфікаційну роботу керівник відзначає відповідність роботи темі й завданню, творчий внесок (оригінальні елементи дослідження), вміння магістранта виділяти найбільш суттєві питання в проаналізованих літературних джерелах, виявляти власне ставлення до позиції і наукового доробку авторів чи лише компіляцію літературних

відомостей; вміння вести науковий пошук, користуючись об’єктивними методами дослідження, кількісно та якісно обробляти дані; знаходити і продукувати нові знання в галузі дошкільної педагогіки, представляти їх в узагальненнях, висновках і практичних рекомендаціях; якість оформлення, технічну грамотність роботи.

21.4. Керівник оцінює кваліфікаційну роботу записом: «Рекомендується до захисту», а в разі негативної оцінки – «До захисту не рекомендується». У випадку негативного висновку щодо допуску здобувача до захисту це питання виноситься на розгляд засідання кафедри за участю керівника.

21.5. Кожна кваліфікаційна робота магістра направляється на *рецензію*. До рецензування залучаються провідні науково-педагогічні працівники інших кафедр або інших ЗВО. Для здобувачів, які навчаються без відриву від виробництва, рецензентом може бути фахівець освітньої установи, де він працює. Коло наукових і фахових інтересів рецензентів має відповідати тематиці кваліфікаційної роботи.

21.6. *Рецензія* подається у письмовому вигляді, в довільній формі та має містити *такі складові*:

– визначення значення теми кваліфікаційної роботи для практики та її актуальності;

– аналіз відповідності змісту кваліфікаційної роботи її меті та завданням;

– визначення глибини висвітлення здобувачем реального стану справ у відповідній галузі;

– висновки щодо використання в кваліфікаційній роботі сучасних емпіричних і теоретичних методів дослідження;

– позитивні сторони кваліфікаційної роботи та її недоліки, інші питання на розсуд рецензента;

– оцінку загальних вражень від кваліфікаційної роботи (оформлення, стиль і грамотність викладання тощо);

– висновок і рекомендацію щодо можливості допущення кваліфікаційної роботи до захисту і, за бажанням, може бути висловлено зауваження та думку про оцінку кваліфікаційної роботи за чотирибальною системою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

21.7. Рецензент має підписати рецензію із зазначенням свого прізвища, імені, по батькові, місця роботи і посади, яку займає.

21.8. Завершена кваліфікаційна робота, підписана автором, разом із відгуком керівника, рецензією та електронним носієм, на якому міститься текст роботи, не пізніше, ніж за два тижні до ПА подається на випускову

кафедру для перевірки її на плагіат. За результатами засідання кафедри складається протокол.

21.8. За результатами проходження попереднього захисту вирішується питання про допуск здобувача до подальшого захисту перед ЕК.

21.9. Позитивні рецензії викладача (практичного працівника) та відгук наукового керівника є підставою для рішення кафедри про прийняття роботи до захисту перед ПЕК.

21.10. Здобувач вищої освіти, у якого кваліфікаційна робота не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, підготовлена без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження, обґрунтованих пропозицій, містить академічний плагіат, не має відгуку, рецензії, до захисту не допускається.

XXII. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

22.1. Кваліфікаційна робота магістра повинна бути подана в термін, який визначений графіком освітнього процесу і встановлений кафедрою (попередній захист роботи) та факультетом (захист роботи перед ПЕК).

22.2. *Підготовка до захисту кваліфікаційної роботи магістра* передбачає:

– оформлення кваліфікаційної роботи та подання у визначений термін науковому керівнику для підготовки *відгуку*;

– подання кваліфікаційної роботи для *зовнішнього рецензування* для надання *рецензії* провідними науково-педагогічними працівниками інших кафедр або інших ЗВО;

– подання роботи на випускову кафедру для перевірки її на плагіат та отримання звіту про результати перевірки на її унікальність (не менше 50%) за два тижні до ПА;

– підготовка на затвердження завідувачем кафедри *подання* голові ПЕК щодо захисту кваліфікаційної роботи магістра (Додаток Ґ);

– підготовка електронної версії кваліфікаційної роботи для подання у репозитарій бібліотеки;

– підготовка копій публікацій магістра за результатами проведеного дослідження.

22.3. Кваліфікаційна робота магістра вважається виконаною, якщо пояснювальна записка та ілюстративний матеріал до доповіді оформлені відповідно до чинних вимог.

22.4. *Завершена кваліфікаційна робота магістра*, підписана автором, разом із відгуком керівника, зовнішньою рецензією та електронним носієм, на якому міститься робота, звітом про результати перевірки на унікальність роботи, копіями публікацій за результатами дослідження подається на випускову кафедру не пізніше, ніж за 10 днів до ПА.

22.5. *Перевірка кваліфікаційної роботи на плагіат* є обов'язковим етапом перед захистом. Перевірка дозволяє переконатися, що робота не містить плагіату та є оригінальною. Відсоток унікальності *кваліфікаційної* роботи має становити не менше 50%.

22.5.1. Для цього можна скористатися ліцензійними програмними сервісами у ЗВО (зокрема StrikePlagitarism) та проаналізувати текст на наявність збігів з іншими джерелами.

22.5.2. Відповідальний адміністратор на випусковій кафедрі здійснює розподіл виділених ресурсів StrikePlagitarism на здобувачів та керівників кваліфікаційних робіт для перевірки.

22.5.3. Кожен здобувач може перевірити *кваліфікаційну* роботу на плагіат онлайн.

22.5.4. StrikePlagiarism.com призначений не тільки для виявлення плагіату та тексту, створеного штучним інтелектом, але також навчає, як запобігати помилкам, виправляти їх і покращувати якість і оригінальність написаного тексту.

22.6. Готуючись до захисту виконаної кваліфікаційної роботи на засіданні підсумкової екзаменаційній комісії (ПЕК), магістрант складає тези або конспект свого виступу (презентації). У виступі здобувач повинен обґрунтувати обрання теми, її актуальність, висвітлити стан дослідження проблеми у теорії та практиці, схарактеризувати джерельну базу вивчення питання, коротко повідомити зміст своєї роботи за розділами, результати дослідження та зазначити, де і ким можуть бути використані одержані результати.

22.7. При підготовці до захисту кваліфікаційної роботи потрібно визначитися у доцільності застосування та підготувати необхідний наочний матеріал (таблиці, малюнки, схеми, діаграми тощо).

22.8. Важливо заздалегідь продумати відповіді на можливі запитання під час захисту кваліфікаційної роботи.

22.9. Випускна кваліфікаційна робота магістра з відгуком керівника та зовнішньою рецензією подається здобувачем на випускову кафедру у визначений термін, який становить не пізніше, ніж 10днів до дня захисту в ЕК.

22.10. Для публічного захисту здобувач подає на випускову кафедру завершену зброшуровану у термопалітурці кваліфікаційну роботу із підготовленим пакетом документів не пізніше, ніж за 10 днів до ПА.

XXIV. ПРОЦЕДУРА ПОПЕРЕДНЬОГО ЗАХИСТУ

23.1. Допуск до публічного захисту кваліфікаційної роботи магістра на ЕК відбувається за результатами попереднього захисту на випусковій кафедрі. За результатами попереднього захисту кваліфікаційної роботи магістра на засіданні кафедри складається протокол.

23.2. *Мета попереднього захисту* – визначення ступеня підготовленості кваліфікаційної роботи магістра до захисту, її відповідності вимогам методичних рекомендацій, змісту розділів їх назвам, вимогам оформлення, наявності та відповідності роздаткового матеріалу тексту роботи, а також здатності здобувача відстоювати основні положення своєї роботи.

23.3. Формат попереднього захисту у вільному виборі магістра: усний виклад, презентація, стендова доповідь тощо.

23.4. **Попередній захист** проводиться у присутні керівника кваліфікаційної роботи магістра.

23.5. У випадку негативного рішення за результатами попереднього захисту, питання про допуск до захисту розглядається на засіданні кафедри. Рішенням може бути зміна індивідуального графіка підготовки кваліфікаційної роботи магістра або його відрахування.

23.6. На попередньому захисті даються рекомендації з виправлення помилок і ухвалюється остаточне рішення про допуск або недопуск здобувача до захисту.

23.7. Перевірку правильності оформлення роботи здійснює викладач кафедри, в обов’язки якого входить контроль дотримання стандарту на виконання кваліфікаційної роботи магістра.

23.8. Після проходження попереднього захисту вирішується питання про допуск здобувача до публічного захисту кваліфікаційної роботи перед ЕК.

23.9. Здобувач вищої освіти, у якого кваліфікаційна робота не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, підготовлена без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження, обґрунтованих пропозицій, містить академічний плагіат, не має відгуку, рецензії, до захисту не допускається.

XXIV. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

24.1. Порядок захисту кваліфікаційної роботи магістра встановлено Положенням про кваліфікаційні роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти у КОГПА.

24.2. Дата захисту визначається розкладом роботи ЕК, що затверджується проректором з навчально-педагогічної роботи і доводиться деканом факультету до відома голови, членів ЕК, здобувачів за місяць до дня початку роботи ЕК.

24.3. Для захисту кваліфікаційних робіт здобувачів щорічно створюється ЕК відповідно до Положенням про порядок створення, організацію та роботу Екзаменаційної комісії у Кременецькій обласній гуманітарно-педагогічній академії ім. Тараса Шевченка.

24.4. Здобувач повинен пред'явити ПЕК паперовий екземпляр оформленої згідно з вимогами, надрукованої та переплетеної кваліфікаційної роботи, її електронну версію, відгук наукового керівника, зовнішню рецензію, довідку про перевірку на плагіат з позитивним результатом унікальності не менше 50%, документи, що вказують на впровадження в освітній процес результатів наукового дослідження.

24.5. Кваліфікаційна робота магістра послідовно підписується: здобувачем, керівником роботи, завідувачем кафедри.

24.6. Перед початком захисту кваліфікаційних робіт до ЕК подаються такі *документи*:

– подання голові підсумкової екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти;

– зведена відомість про виконання здобувачами навчального плану та отримані ними оцінки;

– кваліфікаційна робота магістра;

– відгук керівника кваліфікаційної роботи;

– рецензія на кваліфікаційну роботу спеціаліста відповідної кваліфікації;

– індивідуальний навчальний план (залікова книжка) здобувача вищої освіти;

– результат перевірки кваліфікаційної роботи на плагіат.

24.7. На розгляд ЕК подаються й інші матеріали, що характеризують наукову та практичну цінність виконаної роботи: друковані *статті* (тези) за

темою кваліфікаційної роботи (підтвердження виданням); *сертифікати* участі у наукових конференціях, семінарах; документи, що вказують на впровадження в освітній процес, практичне застосування результатів дослідження тощо.

24.8. Стаття – це наукова публікація, оформлена певним чином, яка містить у собі об'єктивний результат авторського дослідження. Як правило, під час участі в роботі наукових форумів, у виступах і публікаціях здобувач розкриває найбільш значні результати, отримані під час підготовки кваліфікаційної роботи.

24.9. Участь магістра у конференціях (міжнародного та всеукраїнського, регіонального формату), публікації за результатами дослідження з теми кваліфікаційної роботи у журналах, збірниках та інших спеціалізованих виданнях – обов'язковий етап підготовки до захисту кваліфікаційної роботи.

24.10. Перед захистом здобувач зобов'язаний ознайомитися з відгуком і рецензією, проаналізувати їх та підготувати відповіді на зауваження.

24.11. До захисту не допускаються здобувачі, які не виконали навчальний план та індивідуальний навчальний план роботи і на момент подання до захисту кваліфікаційної роботи мають академічну заборгованість.

XXV. ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

25.1. Атестація здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А2 Дошкільна освіта визначена Стандартом та здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи магістра.

25.2. Кваліфікаційна робота магістра являє собою самостійне педагогічне дослідження і є органічною складовою освітнього процесу спеціальності 012 Дошкільна освіта як засіб перевірки всебічної підготовленості здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти до самостійного наукового пошуку та застосування її результатів у майбутній професійній діяльності.

25.3. Дата захисту визначається розкладом роботи ЕК, що затверджується проректором з навчальної роботи і доводиться деканом відповідного факультету до відома голови, членів ЕК, здобувачів за місяць до дня початку роботи ЕК.

25.4. Публічний *захист кваліфікаційної роботи магістра* проводиться

на відкритому засіданні ПЕК згідно з графіком освітнього процесу спеціальності А2 Дошкільна освіта та графіку роботи ПЕК при обов'язковій присутності голови комісії та керівника кваліфікаційної роботи (у випадку відсутності керівника з поважних причин його може представляти завідувач кафедри) і передбачає доповідь здобувача, яка структурно будується у послідовності від актуальності теми дослідження до висновків і пропозицій.

25.5. Процедура захисту кваліфікаційної роботи магістра на засіданні ПЕК протоколюється секретарем ЕК.

25.6. **Послідовність процедури захисту**:

– коротке повідомлення автора роботи з демонстрацією презентації (за наявності):
визначаються тема, мета, завдання та їх реалізація, наукова та практична цінність, висновки із результатами та перспективами розвитку проблеми дослідження;
– відповіді на запитання членів ЕК;
– відповіді на зауваження рецензента;
– підведення підсумків та оцінювання захисту магістерської роботи.

25.7. Публічний захист кваліфікаційної роботи магістра передбачає *виступ автора роботи*, який структурно будується у послідовності від актуальності теми дослідження, реалізації гіпотези та завдань дослідження до висновків і пропозицій. *Формат виступу* визначається на вибір магістра у погодженні з науковим керівником: усна доповідь, стендова презентація, мультимедійна презентація тощо.

25.8. **Вимоги до виступу автора роботи**:

– Здобувачу надається час для виступу (7-10 хв.), після чого він відповідає на запитання членів ПЕК. Відповідь повинна бути короткою, але чіткою, обґрунтованою і вичерпною.

– Автор кваліфікаційної роботи має продемонструвати: вміння логічно та аргументовано викладати матеріал, коректно використовувати статистичні, математичні та інші методи, проводити власні дослідження; володіння навичками узагальнення, формулювання висновків; вміння працювати з інформаційними джерелами, ініціювати та обґрунтовувати інноваційні підходи до вирішення проблеми, що досліджується.

– Виступ автора роботи повинен бути змістовним. Необхідно уникнути простого переказу змісту роботи, а також детальної техніки розрахунків. Назвавши тему роботи, здобувач обґрунтовує її вибір, коротко формулює мету, характеризує об'єкт дослідження.

– Основна частина часу виступу магістра відводиться на викладення

суті роботи та зроблених висновків і рекомендацій, обґрунтування рекомендацій.

– Висновки й рекомендації за результатами дослідження магістра можуть носити методичний, методологічний, організаційний, практичний характер.

– Доцільність використання ілюстративного матеріалу, технічних засобів унаочнення та ілюстрацій визначається самостійно магістром у погодженні з науковим керівником.

25.8. **Вимоги до захисту (презентації) кваліфікаційної роботи**

25.8.1. Здобувачам рекомендується розробляти мультимедійні форми презентації результатів досліджень. Презентація повинна бути лаконічною, структурованою та візуально привабливою. Основні вимоги до презентації кваліфікаційної роботи:

– **Структура**: презентація повинна містити титульний слайд, мету роботи, завдання, огляд літератури, методи дослідження, результати та висновки.

– **Візуалізація**: графіки, діаграми та ілюстрації допомагають краще зрозуміти результати. Важливо, щоб вони були чіткими, а текст – мінімальним.

– **Час виступу**: доповідь має тривати не більше 10 хвилин, що вимагає чіткої структури і стислого викладу матеріалу.

– **Впевненість і підготовка**: студент повинен вміти вільно говорити без читання з листка, використовуючи презентацію як підтримку.

25.8.2. Презентація кваліфікаційної роботи є важливим елементом захисту, який допомагає студенту чітко та зрозуміло донести основні результати дослідження до членів комісії.

25.8.3. Для демонстрації мультимедійної презентації під час виступу здобувач може запросити помічника (студента групи).

25.9. На захисті здобувач може використовувати *ілюстративний матеріал* у вигляді таблиць, рисунків, які унаочнюють результати дослідження, основні висновки, узагальнення й пропозиції, що містяться у роботі. Ілюстративний матеріал має бути забезпечений використанням технічних засобів унаочнення та ілюстрації.

25.10. Під час доповіді здобувач послідовно робить посилання на табличні та ілюстровані матеріали (слайди презентації), домагаючись повноти висвітлення змісту та результатів досліджень, які винесені на захист.

25.11. Після виступу здобувач відповідає на запитання членів ЕК, а також присутніх на захисті осіб. Відповіді на поставлені запитання дають

можливість визначити рівень професійної підготовки, самостійності виконання роботи та фахової ерудиції випускника. Потім зачитуються відгук керівника і внутрішня рецензія. На зауваження рецензента здобувач повинен дати ґрунтовну й аргументовану відповідь.

25.12. Процедура захисту кваліфікаційної роботи протоколюється секретарем ЕК.

25.13. Якщо захист кваліфікаційної роботи не відбувся з поважних причин, про що здобувач має подати відповідні документи, ректор може продовжити термін його навчання до наступного терміну роботи ЕК із захистом кваліфікаційних робіт, але не більше ніж на один рік.

Незалежно від причин, повторний захист кваліфікаційної роботи магістра у той же рік не допускається.

XXVI. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

26.1. Оцінювання ЕК захисту кваліфікаційної роботи магістра здійснюється за визначеними *критеріями* (Додаток И).

26.2. Рішення ЕК щодо оцінки компетентностей та засвоєння програмних результатів навчання, виявлених при підготовці та захисті кваліфікаційної роботи, а також про присвоєння здобувачеві освітнього рівня та видачу йому державного документа приймається на закритому засіданні ЕК відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. При однаковій кількості голосів голос голови ЕК є вирішальним.

26.3. Сукупність поданих на захист результатів має свідчити про наявність у магістранта навичок і умінь проведення наукової роботи в обраній сфері. Науковий рівень кваліфікаційної роботи магістра мусить відповідати програмі навчання. Її виконання має не стільки вирішувати наукові завдання, скільки продемонструвати рівень наукової кваліфікації здобувача, готовність самостійно вести науковий пошук, бачити професійні проблеми, володіти найбільш загальними методами дослідження, розробляти конкретні методики для збору матеріалу, аналізувати та узагальнювати одержані дані й робити відповідні висновки (згідно з поставленими в магістерській роботі дослідницькими завданнями).

26.4. Кваліфікаційна робота магістра та її захист має засвідчити науковість і актуальність теми; фундаментальність підготовки випускника, знання ним наукових джерел, володіння науковою термінологією; орієнтацію в сучасних наукових дослідженнях; ступінь самостійності наукових

досліджень; повноту і грамотність викладу змісту, ступінь самостійності наукових досліджень; якість володіння державною мовою; культуру усного мовлення; найкраще опановані навчальні дисципліни чи розділи; недостатньо засвоєні окремі розділи чи теми; причини недостатнього засвоєння матеріалу; уміння застосувати здобуті знання у професійній діяльності; культуру оформлення кваліфікаційної роботи та захисту її основних результатів.

26.5. *Критеріями оцінювання* кваліфікаційної роботи магістра є:

– опрацювання літератури та опанування методів дослідження;

– чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому, науковість стилю викладання;

– наявність експерименту та його результатів;

– коректність висновків та вміння їх інтерпретувати;

– оформлення роботи та відповідність вимогам;

– доповідь та її презентація;

– теоретична підготовка студента;

– апробація результатів дослідження, наявність публікацій.

26.6. Результати захисту кваліфікаційних робіт оцінюються з використанням Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) (за шкалою «A», «B», «C», «D», «E», «FX», «F», за 100-бальною шкалою); національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»); комплексної системи оцінювання.

26.7. За результатами публічного захисту кваліфікаційної роботи на закритому засіданні ЕК більшістю голосів приймає рішення щодо оцінки захисту і роботи (враховуючи відгук керівника, рецензента, зміст доповіді, відповіді на запитання).

26.8. Результати захисту кваліфікаційних робіт оголошуються у цей же день після оформлення протоколів засідання ЕК.

26.9. Здобувачі, роботи яких містять значний обсяг наукової новизни, можуть бути рекомендовані ЕК для вступу до аспірантури.

26.10. Кваліфікаційні роботи здобувачів, що містять особливо цінні рішення, пропозиції, можуть бути рекомендовані ЕК до опублікування у наукових фахових виданнях.

26.11. Випускники, які одержали під час захисту незадовільну оцінку, відраховуються із ЗВО, отримуючи академічну довідку.

26.12. До повторного захисту кваліфікаційна робота може бути подана протягом трьох років після закінчення навчання у ЗВО. Повторно кваліфікаційна робота виконується за наявності заяви здобувача магістратури

про допуск до захисту, дозволу ректора і рішення випускової кафедри про затвердження теми магістерської роботи та призначення керівника.

26.13. Після успішного захисту кваліфікаційна робота магістра подається відповідним актом передачі від завідувача кафедри на збереження у бібліотеку КОГПА, електронна версія роботи – у репозитарій академії. Після захисту кваліфікаційна робота магістра зберігається 5 років.

26.14. Здобувачам, які успішно склали підсумкову атестацію та захистили кваліфікаційну роботу магістра за спеціальністю А2 Дошкільна освіта, рішенням ЕК присуджується освітня кваліфікація — магістр з дошкільної освіти.

.

27.ТИПОВІ ПОМИЛКИ В НАПИСАННІ ТА ОФОРМЛЕННІ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

27.1. Зміст роботи не відповідає плану кваліфікаційної роботи або не розкриває тему повністю чи в її основній частині.

27.2. Сформульовані розділи (підрозділи) не розкривають реальну проблему, стан об’єкта дослідження.

27.3. Мета дослідження не узгоджена з проблемою, сформульована абстрактно і не відображає специфіки об’єкта і предмета дослідження.

27.4. Студент не виявив самостійності, робота є компіляцією або плагіатом.

27.5. Не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової спеціалізованої літератури (останні 3-5 років) з теми дослідження.

27.6. Аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку і не відбиває рівня досліджуваної проблеми.

27.7. У формулюванні мети такі слова як «Дослідження…», «Вивчення…» вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету.

27.8. Не розкрито зміст та організацію самостійного дослідження.

27.9. Кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням.

27.10. У роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичений матеріал.

27.11. Список використаної літератури наведений довільно, без додержання вимог державного стандарту.

27.12. Ілюстративний матеріал оформлений з помилками. Відсутні назви таблиць, діаграм, схем тощо.

27.13. Обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, вона виконана неохайно, з технічними помилками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вітвицька С. Практикум з педагогіки вищої школи: *навчальний посібник*. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 396 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ, Ірпінь; ВТФ «Перун», 2005. С. 977.
3. Гончаренко Семен. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
4. Енциклопедія освіти. Акад. пед. наук. України; гол. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
5. Енциклопедія сучасної України [Електронний ресурс]. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=24391
6. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text 2024
7. Закон України «Про освіту». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3#Text .
8. Закон України «Про академічну доброчесність». .Додаток 3 до протоколу від 30.08.2022 №13(18). https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2022/09/ C2022.pdf
9. Ладанюк А.П., Власенко Л.О., Кишенько В.Д. Методологія наукових досліджень: *навчальний посібник*. Київ: Ліра-К, 2020. 352 с.
10. Магістерська робота: *методичні рекомендації* та вимоги до написання та оформлення (для студентів спеціальності «Дошкільне виховання» освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» /укладачі: Артемова Л. В., Бєлєнька Г. В. Київ, 2004. 20 с.
11. Надикто В. Т. Основи наукових досліджень: *підручник*. Київ: Олді+ 2019. 268 с.
12. Новий тлумачний словник української мови у 3-х т. 200 000 слів / Уклад. В. Яременко, О. Сліпушко. Київ : Видав-во «Аконіт», 2006.
13. Положення про кваліфікаційні роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. URL: https://kogpa.edu.ua/uk/golovna/polozhennia-zakladu-vyshchoi-osvity
14. Положення про порядок створення, організацію та роботу Екзаменаційної комісії у Кременецькій обласній гуманітарно-педагогічній академії ім. Тараса Шевченка. URL: https://kogpa.edu.ua/uk/golovna/polozhennia-zakladu-vyshchoi-osvity
15. Положення про запобігання плагіату та впровадження практики належного цитування у навчальному процесі КОГПА ім. Тараса Шевченка. URL: https://kogpa.edu.ua/uk/golovna/polozhennia-zakladu-vyshchoi-osvity
16. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Кременецькій обласній гуманітарно-педагогічній академії ім. Тараса Шевченка. URL: https://kogpa.edu.ua/uk/golovna/polozhennia-zakladu-vyshchoi-osvity

17. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Відомості Верховної Ради України. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

18. Про освіту: Закон України від 05.09.2017р. № 2145-VI I Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text

19. Професійна освіта: Словник: *навчальний посібник* /укладач С. У. Гончаренко та ін. / за ред. Н. Г. Ничкало. Київ : Вища школа, 2000. 380 с.

20. Стандарт вищої освіти. Другий (магістерський рівень) вищої освіти. Ступінь «магістр». Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 012 «Дошкільна освіта» URL: 2020-zatverd-standart-012-m.pdf

21. Тлумачний словник української мови /укл. Ковальова Т. В., Коврига Л. П. Харків : Синтекс, 2005. 672 с.

22. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень: *навчальний посібник*. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2004. 240 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Перелік документів, які подаються на розгляд ПЕК

до захисту кваліфікаційної роботи магістра:

– подання голові підсумкової екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти;

– зведена відомість про виконання здобувачами навчального плану та отримані ними оцінки;

– кваліфікаційна робота магістра (+електронна версія);

– відгук керівника на кваліфікаційну роботу магістра;

– рецензія на кваліфікаційну роботу від науково-педагогічного працівника іншої кафедри/іншого ЗВО, спеціаліста відповідної кваліфікації;

– індивідуальний навчальний план (залікова книжка) здобувача вищої освіти;

– результат перевірки кваліфікаційної роботи на плагіат.

Додаток Б

Додаткові матеріали до кваліфікаційної роботи магістра, що характеризують наукову та практичну цінність виконаної роботи:

– копії друкованих статей (тез) за темою кваліфікаційної роботи магістра;

– сертифікати участі здобувача у наукових конференціях, семінарах;

– документи, що вказують на впровадження в освітній процес, практичне застосування результатів дослідження тощо (довідки впровадження) за наявності.

Додаток В

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка
Кафедра педагогіки, дошкільної та початкової освіти

ПОГОДЖЕНО
ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри
педагогіки, дошкільної та початкової освіти
(прізвище та ініціали) (підпис)_____
«___» _____ 20_____р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА
на тему:

« »

Галузь знань: А Освіта
Освітньо-професійна програма: Дошкільна освіта
Спеціальність: А2 Дошкільна освіта

Керівник (науковий ступінь, вчене звання) _____ (прізвище та ініціали) (підпис)

Виконавець _____ (прізвище та ініціали) (підпис)

Кременець 20__р.

Додаток Ґ

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

ПОДАННЯ ГОЛОВІ ПІДСУМКОВОЇ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Направляється здобувач вищої освіти *(Прізвище, ім'я, по батькові)*

до захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи за освітньо-професійною програмою Дошкільна освіта, за спеціальністю А2/012 Дошкільна освіта

на тему: _____

Кваліфікаційна робота здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти і рецензія додаються.

Завідувач кафедри _____

Довідка про успішність

(Прізвище, ім'я, по батькові) за період навчання на факультеті дошкільної і початкової освіти, історії та мистецтв з 20____року до 20____року повністю виконала навчальний план за спеціальністю з таким розподілом оцінок за:

національною шкалою: відмінно ____%, добре ____%, задовільно ____%;

шкалою ECTS: A ____%; B ____%; C ____%; D ____%; E ____%.

Секретар факультету дошкільної і початкової освіти, історії та мистецтв_____

Висновок керівника випускної кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Керівник роботи *(підпис)* *(Прізвище, ініціали)*

«____»_____20… року

Висновок кафедри про кваліфікаційну (магістерську) роботу

Кваліфікаційна робота розглянута. Здобувач вищої освіти *(Прізвище, ім'я, по батькові)* допускається до захисту роботи в Екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри педагогіки, дошкільної
та початкової освіти *(підпис)* *(Прізвище, ініціали)*

"_____"_____ 20__року

Додаток Д
Таблиця 1

ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ГРАФІК РОБОТИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

№ з\п	Зміст роботи	Термін виконання
	І семестр	
1.	Вибір теми наукового дослідження	І тиждень навчального семестру
2.	Затвердження тематики кваліфікаційних робіт магістрів і призначення наукових керівників. Презентація мети, завдань та методів дослідження на засіданні випускової кафедри.	згідно з планом засідань кафедри
3.	Складання початкового варіанту структури кваліфікаційної роботи магістра.	упродовж тижня після затвердження теми
4.	Формування плану-проспекту роботи, методології дослідження, а також календарного графіку його виконання, списку наукових джерел за темою кваліфікаційної роботи.	за домовленістю з науковим керівником
5.	Затвердження тематики кваліфікаційних робіт магістрів і призначених наукових керівників на засіданні Вченої ради академії за службовим поданням зав. кафедри.	згідно з планом засідань Вченої ради академії
6.	Закріплення теми кваліфікаційної роботи магістра і призначення наукового керівника наказом ректора за поданням голови Вченої ради академії.	жовтень-листопад
7.	Отримання консультації у наукового керівника, вивчення наукової літератури, розробка поетапного плану роботи, визначення об'єкта, предмета, мети, гіпотези, завдань дослідження, методології дослідження, критеріїв оцінювання.	за погодженням згідно з інд. графіком роботи
8.	Робота над теоретичною частиною дослідження, опрацювання літературних джерел, складання бібліографічного списку рекомендованої літератури та довідкового матеріалу.	листопад
9.	Розробка та апробація методики дослідно-експериментальної роботи на базі дослідження; узагальнення фактичного матеріалу отриманого під час практик.	грудень
10.	Подання теоретичної частини дослідження та методики експериментальної роботи для першого читання науковим керівником.	До 15 січня
	ІІ семестр	
11.	Подання теоретичної частини наукового дослідження на друге читання. Усунення зауважень, врахування рекомендацій наукового керівника щодо предметного поля наукового дослідження, понятійного апарату.	за домовленістю з науковим керівником

12.	Проведення першого етапу експериментальної роботи. Результати констатувального зрізу. Поетапний аналіз та обговорення її результатів з науковим керівником.	січень лютий
13.	Подання першого варіанту дослідно-експериментальної частини наукового дослідження на перевірку науковому керівнику.	лютий
14.	Робота над зауваженнями та пропозиціями керівника щодо удосконалення науково-методичного інструментарію визначення структури, критеріїв, показників досліджуваного феномену.	за домовленістю з науковим керівником
15.	Проведення другого етапу дослідно-експериментальної роботи. Поетапний аналіз та обговорення її результатів дослідження з науковим керівником.	березень квітень
16.	Подання першого варіанту дослідно-експериментальної частини наукового дослідження на перевірку науковому керівнику.	квітень
17.	Обробка матеріалу кваліфікаційної роботи магістра із застосуванням сучасних методів статистичного аналізу тощо.	за погодженням згідно з інд. графіком роботи
18.	Підготовка статті (тез) для участі у роботі науково-практичної конференції	до 20 квітня
19.	**Звіт про стан виконання кваліфікаційної роботи магістра** на засіданні кафедри із представленням теоретичної складової кваліфікаційної роботи та результатів констатувального етапу дослідження.	до 10 червня
	ІІІ семестр	
20.	Врахування рекомендацій наукового керівника, НПП кафедри щодо інструментарію та методики дослідження, збагачення роботи додатковими методиками для застосування під час виробничої практики.	серпень вересень
21.	Проведення третього етапу дослідно-експериментальної роботи.	вересень жовтень
22.	Обробка матеріалу із застосуванням сучасних методів статистичного аналізу.	жовтень
23.	Подання першого варіанту тексту роботи згідно зі складеним планом на перевірку керівнику.	жовтень
24.	Підготовка статті за результатами дослідно-експериментальної роботи.	жовтень
25.	Подання електронної версії кваліфікаційної роботи для *перевірки на плагіат*. Для отримання позитивного результату унікальність має бути не менше 50%.	за два тижні до ПА
26.	Отримання витягу на унікальність кваліфікаційної роботи магістра після перевірки на плагіат.	за два тижні до ПА
27.	Усунення недоліків і зауважень, підготовка остаточного варіанту тексту кваліфікаційної роботи.	за два тижні до ПА
28.	Складання *анотації* до кваліфікаційної роботи магістра.	за два тижні до передзахисту
29.	Робота над списком використаних джерел відповідно до нормативних вимог.	не пізніше ніж за два тижні до

		ПА
30.	Складання додатків до кваліфікаційної роботи.	не пізніше, ніж за два тижні до ПА
31.	Оформлення роботи згідно з вимогами, подання науковому керівнику на підготовку відгуку.	за домовленістю з науковим керівником
32.	Підготовка варіанту кваліфікаційної роботи магістра до внутрішнього рецензування на кафедрі.	не пізніше, ніж за два тижні до ПА
33.	**Попередній захист** про стан виконання кваліфікаційної роботи із представленням результатів дослідно-експериментальної складової кваліфікаційної роботи на засіданні кафедри. Допуск до захисту на засіданні екзаменаційній комісії (ЕК)	за два тижні до ПА
34.	Зовнішнє рецензування кваліфікаційної роботи магістра провідними науково-педагогічними працівниками інших кафедр Академії або інших ЗВО.	не пізніше, ніж за 10 днів до ПА
35.	Доопрацювання магістерської роботи з урахуванням рекомендацій наукового керівника, рецензентів.	не пізніше, ніж за два тижні до ПА
36.	**Подання завершеної зброшурованої** у термопалітурці завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру із пакетом документів.	не пізніше, ніж за 10 днів до ПА
37.	Підготовка протоколів подання на виконавців кваліфікаційних робіт на засідання ЕК.	не пізніше, ніж за 10 днів до ПА
38.	Підготовка форми викладу до публічного захисту кваліфікаційної роботи магістра: стендова доповідь, мультимедійна презентація, усна доповідь.	за домовленістю з науковим керівником
39.	Обговорення із науковим керівником форми захисту кваліфікаційної роботи магістра (on-line, of-line).	не пізніше, ніж за 5 днів до ПА
40.	Випускні кваліфікаційні роботи подаються здобувачами на випускову кафедру у визначений термін.	не менше двох тижнів до дня захисту в ЕК
41.	**Публічний захист кваліфікаційної роботи магістра** на засіданні ПЕК.	згідно з графіком роботи ПЕК
42.	Подання завершеної кваліфікаційної роботи із пакетом документів у навчальну частину та репозитарій бібліотеки академії.	не пізніше, ніж за 10 днів після захисту

Додаток Е

План кваліфікаційної роботи магістра

АНОТАЦІЯ
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ
ЗМІСТ
ВСТУП
РОЗДІЛ І ТЕОРЕТИЧНІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ

1.1. Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження.
1.2. Поняття та сутність методу проєктів у закладі дошкільної освіти.
1.3. Специфіка підготовки майбутніх вихователів до застосування методу проєктів в умовах закладу вищої освіти.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1
РОЗДІЛ ІІ СТАН ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ

2.1. Нормативні можливості організації проєктної діяльності з дітьми дошкільного віку за діючими програмами в закладах дошкільної освіти.
2.2. Педагогічна діагностика рівнів підготовленості вихователів ЗДО до застосування методу проєктів.
2.3. Критерії та показники підготовки майбутніх вихователів до проєктної діяльності.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2
РОЗДІЛ ІІІ ЕКСПЕРЕМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ

3.1. Мета й зміст експериментального дослідження.
3.2. Особливості формування підготовленості вихователів до застосування методу проєктів у закладів дошкільної освіти.
3.3. Впровадження результатів дослідження розвитку рівнів підготовленості майбутніх вихователів до застосування методу проєктів.

ВИСНОВКИ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

Додаток Ж

СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Структурні компоненти	Зміст	**Обсяг**
ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ	Аркуш містить інформацію про ЗВО, факультет, назву роботи, ім'я студента, керівника та рік виконання.	одна сторінка
АНОТАЦІЯ	В анотації подається короткий опис роботи, її основна мета та висновки.	1, 5 – 2 сторінки
ЗМІСТ	У змісті подається перелік розділів і підрозділів із зазначенням номерів сторінок.	Одна сторінка
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ	Подається список використання у роботі специфічних термінів або скорочень.	одна сторінка
ВСТУП	У вступі здійснюється обґрунтування актуальності теми, мета, завдання, гіпотеза та методи дослідження.	2-3 сторінки
ОСНОВНА ЧАСТИНА	Основна частина складається з 2-3 розділів, кожен з яких може включати в себе по 2-3 підрозділи; у розділах основної частини подають вибір напрямів досліджень, аналіз і узагальнення результатів досліджень.	Обсяг 2-го розділу – до 30 стор.
РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ	Перший розділ містить 2-3 підрозділи з викладанням основних положень теорії та практики щодо вибраної теми кваліфікаційної роботи магістра.	містить три підрозділи, обсяг кожного – від 10 сторінок
ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ (1-2 сторінки)		
РОЗДІЛ ІІ. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИЙ	Мета цього розділу роботи – виявити та проаналізувати властивості, характерні ознаки, тенденції, характеристики об'єкта і предмета відповідно до теми кваліфікаційної роботи магістра.	містить три підрозділи, обсяг кожного – від 10 сторінок
ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ (1-2 сторінки)		
РОЗДІЛ ІІІ. ПРОЄКТНО-РЕКОМЕНДАЦІЙНИЙ	У цьому розділі розкривають зміст і результати власних наукових досліджень, подаються конкретні рекомендації та інші проєктні рішення як кінцеві результати досліджень автора.	містить два-три підрозділи, обсяг кожного – від 10 сторінок
ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО РОЗДІЛУ (1-2 сторінки)		
ВИСНОВКИ	присвячені підсумкам проведеного дослідження, визначенні його	4-5 сторінок

	практичного значення.	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	включає перелік літератури, на яку є посилання в роботі.	60-80 джерел
ДОДАТКИ	включають матеріали, які не входять до основного тексту роботи (протоколи, методики діагностики, графіки, таблиці, результати досліджень) тощо.	до 10 сторінок

ДОДАТОК З

ПЛАГІАТ

Закон України «Про освіту» (2017), що запровадив і формалізував єдині для всіх рівнів освіти *види порушень академічної доброчесності* (*академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання*).

– П*лагіат* – (від лат. plagiarius – викрадач) – привласнення авторства на чужий твір або на чуже відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, а також використання у своїх працях чужого твору без посилання на автора [2].

– У ЗВО плагіат при написанні наукових робіт розглядається як офіційно не підтверджена домовленість між щонайменше двома студентами, наслідком якої є виконання однакових, або майже однакових робіт [2, с. 977].

– Закон України «Про академічну доброчесність» (2022, Ст. 15). визначає, що *академічний плагіат* полягає в оприлюдненні (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення (частково або повністю) опублікованих академічних творів інших авторів без зазначення авторства.

– У Законі України «Про освіту» (Ст. 42. п.1) визначено, що *академічна доброчесність* – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

– Закон України «Про освіту» (2017; Ст. 42. п.4), що запровадив і формалізував єдині для всіх рівнів освіти *види порушень академічної доброчесності* (*академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання*).

– Закон України «Про освіту» (2017; Ст. 42. п.4) визначає, що *порушенням академічної доброчесності* вважається:

– *академічний плагіат* – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

– *самоплагіат* – оприлюднення (частково або повністю) власних

раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

– *фабрикація* – вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

– *фальсифікація* – свідома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

– *списування* – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

– *обман* – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

– *хабарництво* – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

– *необ'єктивне оцінювання* – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти тощо.

За даними ресурсу **«Turnitin» 2** плагіатом є:

1. Видання виконаної іншим автором роботи за свою без внесення в неї жодних змін.
2. Копіювання значної частини чужої роботи в свою без внесення в запозичене жодних змін.
3. Копіювання інформації з кількох різних джерел без внесення в неї правок.
4. «Маскування плагіату» самостійним написанням перехідних речень між скопійованими частинами.
5. Внесення незначних правок у скопійований матеріал (переформулювання речень, зміна порядку слів в них тощо).
6. Повне запозичення текстів з інших джерел, але цілковите їх перефразування.
7. Видання власної колись вже написаної роботи за нову (переважно стосується студентів).

Найочевиднішими є перші типи. Їх найлегше виявити.

Натомість перефразування чужої роботи та порушення правил цитування, що також є плагіатом, виявити значно важче. Тому цим часто зловживають.

Додаток И

Критерії оцінювання захисту кваліфікаційної роботи магістра

За шкалою ECTS	За національною шкалою	Коментар
90-100	відмінно	В роботі зроблено власне оцінювання різних літературних джерел, використано сучасні методи дослідження, побудовано формалізовану модель проблеми, проведено комплексні наукові дослідження, розрахунки і на їх основі - аргументовано висновки та обґрунтовано пропозиції, а результати наукового дослідження опубліковано у наукових виданнях та/або матеріалах наукових конференцій. Студент відповів на всі запитання членів ЕК, має високу оцінку кваліфікаційної роботи від рецензента.
82-89	добре	В роботі зроблено власне оцінювання використаних літературних джерел, самостійно проаналізовано підібраний матеріал, проведено комплексні дослідження, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими.
75-81	добре	В роботі зроблено власне оцінювання використаних літературних джерел, самостійно проаналізовано підібраний матеріал, проведено комплексні дослідження, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими, не розраховано їх ефективність. Результати роботи висвітлені в одній науковій публікації за темою магістерської роботи.
67-74	задовільно	В роботі розкрито тему, прореферовано необхідні літературні джерела, проаналізовано відповідні інформаційні та статистичні бази даних, проведено дослідження, сформульовано висновки без необхідного їх обґрунтування, не розраховано ефективність запропонованих заходів.
60-67	задовільно	В роботі розкрито тему, прореферовано необхідні літературні джерела, проаналізовано відповідні інформаційні та статистичні бази даних, проведено дослідження, сформульовано висновки без необхідного їх обґрунтування. Наукова публікація лише теоретичного змісту.
35-59	незадовільно	В роботі не зроблено власне оцінювання використаних літературних джерел, не зроблено висновки та не сформульовано пропозиції. Відсутні наукові публікації за темою кваліфікаційної роботи.
0-34	незадовільно	В роботі не зроблено власне оцінювання використаних літературних джерел, не зроблено висновки та не сформульовано пропозиції. Оформлення. Робота не відповідає вимогам. Відсутні наукові публікації за темою кваліфікаційної роботи.